

REGIO DEN HAAG ZUIDWEST

Het projectenlandschap binnen het sociale domein in kaart

20 JUNI 2021

DE HAAGSE HOGESCHOOL

Meester P. Droogleever Fortuynweg 22, 2533 SR Den Haag

Voorwoord

Dit beroepsproduct is geschreven ter afronding van de opleiding Sportkunde aan de Haagse Hogeschool. De opdracht is ontstaan vanuit de Gemeente Den Haag, het Haags Sportkwartier. Mijn dank gaat uit naar het Haags Sportkwartier dat mij de mogelijkheid heeft geboden om mijn afstudeertraject in te gaan. Door de onzekere periode van de coronapandemie ben ik erg te spreken over het vertrouwen dat de organisatie mij heeft geschonken. Mijn dank gaat uit naar mijn collega's van het Haags Sportkwartier, met name de betrokkenen bij de beweeglabs/trefpunten in de regio Den Haag Zuidwest. In het bijzonder bedank ik Maaïke Bouma, Annelies van der Knaap en Karlijn Sporrel voor de ondersteuning tijdens de afstudeerperiode. Tevens wil ik Fenna van Marle bij uitstek bedanken voor haar begeleiding vanuit de Haagse Hogeschool. De eerdergenoemde collega's en/of begeleid(st)ers hebben mij geleerd om te denken in oplossingen in tijden waar uitdagingen zich niet alleen voor doen, maar ook opstapelen. Al met al heeft deze wisselwerking ervoor gezorgd dat deze scriptie tot stand is gekomen.

Tom Arnoldus

Den Haag, 20 juni 2021

Samenvatting

De beweeglabs/trefpunten zijn onderdeel van het Haags Sportkwartier en één van de projecten die tot stand is gekomen door de financiële impuls vanuit de Regiodeal Den Haag Zuidwest. Deze Regiodeal is in het leven geroepen om de kracht van de regio te versterken, omdat er multi-problematiek heerst. Sinds de start van de Regiodeal zijn er projecten opgestart, maar ook weer beëindigd. Er was geen overzicht met betrekking tot deze projecten. Dit kan voor overlap zorgen op het gebied van de wijk, thema, doelgroep, hoofddoel en werkwijze. Het onderzoek richt zich op wat het effect hiervan is in de regio met de bijbehorende wijken en de bewoners. De elementen looptijd, afwikkeling en de mate van burgerparticipatie worden ook onderzocht. Deze factoren hebben namelijk effect op het projectenlandschap en de bewoners.

Dit onderzoek heeft als doel een overzicht te creëren van de actieve projecten in de regio Den Haag Zuidwest binnen het sociaal domein. De centrale onderzoeksvraag die behandeld wordt is: Hoe ziet het projectenlandschap in het sociale domein eruit binnen de regio Den Haag Zuidwest en wat betekent dit voor de bewoners?

De methodiek bestaat uit deskresearch en fieldresearch. Voor de deskresearch is gebruik gemaakt van gemeentelijke internetbronnen, rapporten en nieuwsbrieven omtrent de Regiodeal en persoonlijke communicatie. De fieldresearch bestond uit een online enquête, waarvan de vragen gebaseerd waren op het theoretisch kader en de literatuur. Voor het analyseren van de data is gebruik gemaakt van een matrix, Microsoft Excel en een codeboek. De resultaten van het onderzoek tonen aan, dat de projecten zich individueel kunnen richten op meerdere wijken, doelgroepen en thema's. De wijk Moerwijk bevat de grootste concentratie projecten. Voor de doelgroepen blijkt uit het onderzoek dat de projecten zich het meest richten op volwassenen. Met betrekking tot de thema's zijn participatie, sociale cohesie en ontmoeten de top 3 van meest behandelde thema's. Er zijn op het gebied van hoofddoelen overeenkomsten te vinden tussen de projecten, terwijl de werkwijze zeer specifiek is. Bij de burgerparticipatie is te zien, dat vooral wordt ingezet op coproduceren en raadplegen. Tevens toont het onderzoek aan, dat de looptijd van projecten voornamelijk 2 tot 3 jaar is en dat er bij de afwikkeling van de projecten vooral gezocht wordt naar continuering in diverse vormen. Van deze vormen zijn de overdacht aan de burgers, met professionele ondersteuning, en de opname van het project als vast aanbod binnen een maatschappelijke organisatie het meest genoemd.

Er kan geconcludeerd worden dat het projectenlandschap gekenmerkt wordt door een versnippering van projecten die hulp- en dienstverlening verzorgen aan mensen met meerdere problemen. De aanwezige overlap en concurrentie op de aangetoonde gebieden, in combinatie met overeenkomsten op basis van hoofddoel, zorgt ervoor dat de bewoners veel benaderd worden. Met de mate van burgerparticipatie meegerekend betekent dit ook dat dit een belasting kan vormen voor de bewoners. Coördinatie, afstemming, samenwerking en continuering zijn wenselijk.

De beperkingen van het onderzoek richten zich op de dataverzameling, met name het verzamelen van contactgegevens en de response op de enquête. Hierdoor hebben slechts 23 van de 41 projecten meegedaan aan het onderzoek. Voor een vervolgonderzoek wordt geadviseerd om te achterhalen of er samenwerkingen mogelijk zijn tussen projecten. De belangrijkste aanbevelingen zijn algemeen gericht op de afstemming en het samenvoegen van projecten op voorhand. Ook het verlengen van de looptijd van projecten met minimaal 2 jaar wordt aanbevolen. Belangrijke aanbevelingen specifiek voor de living labs zijn: het beperken van de beweeglabs/trefpunten tot de wijken Bouwlust, Vrederust en Morgenstond. Het focussen op de doelgroepen kinderen en/of ouderen én het voeren van drie kwalitatieve gesprekken met andere projecten.

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1: Inleiding	1
1.1 Leeswijzer	2
Hoofdstuk 2: Organisatiebeschrijving en probleembeschrijving	3
2.1 Organisatiebeschrijving	3
2.2 Probleembeschrijving	4
Hoofdstuk 3: Doelstelling en onderzoeksvraag	6
Hoofdstuk 4: Literatuur en theoretisch kader	6
4.1 Living Labs	7
4.2 De versnippering van hulp- en dienstverlening	9
4.3 De projectencarrousel binnen het sociale domein	10
4.4 De tijdelijke aard van projecten en impulsen	12
4.5 Concurrentie binnen het sociale domein	13
4.6 Burgerparticipatie	14
Hoofdstuk 5: Methode	16
Hoofdstuk 6: Resultaten	21
Hoofdstuk 7: Conclusie	33
Hoofdstuk 8: Discussie	34
Hoofdstuk 9: Aanbevelingen	36
Hoofdstuk 10: Zelfreflectie	37
Literatuurlijst	39
Bijlage	42
Bijlage 1: Droombeeld Haags Sportkwartier	42
Bijlage 2: Startnotitie Haags Sportkwartier – Living Lab voor Sport, Resilience en Superdiversiteit	43
Bijlage 3: Ontwerp Enquête	45
Bijlage 4: Originele datalist projecten regio Den Haag Zuidwest	47
Bijlage 5: Codeboek Hoofddoel en Werkwijze projecten	49
Bijlage 6: Begeleidende brief dataverzameling	57
Bijlage 7: Toevoeging projectnamen resultaten deelvraag 5	58
Bijlage 8: Logboek dataverzameling enquête	60

Hoofdstuk 1: Inleiding

Op 10-06-2020 publiceert het Wetenschappelijk Bureau voor de Sociaal-Democratie (WBS) het artikel "Den Haag Zuidwest heeft een lange adem nodig". Zuidwest behoort tot een van de armste en meest diverse gebieden van Den Haag (Kompagnie, 2019). Professionals, vrijwilligers en burgers uit hun zorgen over het afglijden van de wijken door het stagneren van investeringen (Kompagnie, 2019). In 2018 zei stadsdeeldirecteur Rene Baron het volgende: "Als er niet uitgekeken wordt voltrekt onder onze ogen een sociologische ramp, het uiteenvallen van onze samenleving" (Dirks, 2018).

De afgelopen twintig jaar is de scheiding tussen de wijken in Den Haag groter geworden (Bokhorst, 2020). Den Haag Zuidwest had een plek gevonden op de krachtenwijkenlijst, maar deze beoogde wijkaanpak is verzwakt (Bokhorst, 2020). Zo ging de € 128 mln. voor de Haagse krachtwijken naar slechts €7,5 mln. regiogeld voor Den Haag Zuidwest (Gemeente Den Haag, 2019). Desondanks is de nood niet afgenomen (Bokhorst, 2020).

De Regiodeal Den Haag Zuidwest is een samenwerking tussen het rijk en de desbetreffende regio om de kracht van de regio te versterken (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2020). De Regiodeal is een financiële bijdrage vanuit het Rijk en gemeente om een impuls te geven aan de meest kwetsbare wijken van de stad. De investering is gericht op de wijken Morgenstond, Moerwijk, Bouwlust en Vrederust (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2019). Er wordt getracht om de sociaal economische positie en leefbaarheid van deze wijken te verbeteren, zodat deze meer in lijn liggen met het gemiddelde van Den Haag (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2019).

De bestaande literatuur biedt inzicht in de mogelijke gevolgen van een tijdelijke, financiële impuls. Vanuit deze financiële middelen worden projecten opgestart om zich te richten op de maatschappelijke problematiek in de omgeving (Giltay Veth, 2009, pp. 14)(Gemeente Den Haag, 2020). Dit gaat vaak samen met een gebrek aan coördinatie (Giltay Veth, 2009, pp. 20). Een dergelijke situatie kan leiden tot een onoverzichtelijke omgeving met betrekking tot de hulp- en dienstverlening aan mensen met meerdere problemen (Giltay Veth, 2009, pp. 20). Daarbij kan het negatieve invloeden veroorzaken met betrekking tot het leveren van een positieve bijdrage aan de diverse doelgroepen (Giltay Veth, 2009, pp. 20)(Van Stokkom & Toenders, 2010, pp. 81).

Hierdoor is het van belang om onderzoek te doen naar het projectenlandschap in het sociale domein binnen de regio Den Haag Zuidwest. De eventuele aan- of afwezigheid van coördinatie tussen de projecten is een belangrijk aspect (Giltay Veth, 2009, pp. 20). Om ervoor te zorgen, dat de bewoners zo min mogelijk negatieve gevolgen ervaren van de financiële impuls uit de Regiodeal, is het noodzakelijk om het projectenlandschap in kaart te brengen. De onderzoeksvraag van deze studie luidt dan ook als volgt:

"Hoe ziet het projectenlandschap in het sociale domein eruit binnen de regio Den Haag Zuidwest en wat betekent dit voor de bewoners?"

Het projectenlandschap laat zien hoe de omgeving eruit ziet met betrekking tot de projecten die hier actief zijn. Daarnaast is het onderzoek afgebakend tot de projecten in het sociale domein. Onder het sociale domein worden alle inspanningen die een gemeente verricht rond werk, participatie, zelfredzaamheid, zorg en jeugd verstaan (Stimulansz, 2020). Hieronder vallen ook gerelateerde taken, zoals het voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten, schuldhelpverlening, (jeugd)gezondheidszorg en reguliere en bijzondere bijstand (Stimulansz, 2020). Een project wordt gedefinieerd als een proces waarbij binnen een bepaalde tijd wordt toegewerkt naar een gesteld doel. Het is per definitie eenmalig en wordt gekenmerkt door een beperkt tijdsbestek (Ensie, 2015).

Om antwoord te geven op de hoofdvraag is er deskresearch en fieldresearch gedaan. De data die is verzameld is voornamelijk kwalitatief en geanalyseerd met behulp van een matrix, Microsoft Excel en een codeboek.

1.1 Leeswijzer

Om de leesbaarheid van de scriptie te waarborgen is er naast de inhoudsopgave een leeswijzer opgesteld.

Hoofdstuk 2 presenteert de organisatiebeschrijving en de probleembeschrijving. Hierin wordt besproken hoe de organisatie tot stand is gekomen vanuit de Regiodeal en de gemeente Den Haag, maar ook de werkwijze met betrekking tot de beweeglabs/trefpunten. De probleembeschrijving geeft aan dat de organisatie momenteel geen zicht heeft op het projectenlandschap en de gevolgen van het ontbreken van coördinatie en afstemming in soortgelijke situaties. Dit is meegenomen in het onderzoek bij het formuleren van de centrale vraagstelling en deelvragen.

Hoofdstuk 3 omschrijft de centrale vraagstelling en de bijbehorende deelvragen die bijdragen aan het. Zo luidt de centrale vraagstelling: "Hoe ziet het projectenlandschap in het sociale domein eruit binnen de regio Den Haag Zuidwest en wat betekent dit voor de bewoners".

Hoofdstuk 4 bevat de literatuur en het theoretisch kader. Hierin wordt de literatuur en theorie beschreven ten aanzien van de versnippering van hulp- en dienstverlening in het sociale domein, de projectencarrousel en concurrentie binnen het sociale domein. Tevens wordt de kortstondigheid van impulsen en projecten besproken. Deze inzichten hebben bijgedragen aan het onderzoek naar de projecten, omdat hier het belang van coördinatie, afstemming en continuïteit wordt benadrukt. Ook zijn burgerparticipatie en living labs besproken. Deze aspecten benadrukken de focus op burgerparticipatie in de samenleving, wat aansluit op het betrekken van de burgers bij projecten. De werkwijze van living labs is ook belangrijk voor de context van het onderzoek.

Hoofdstuk 5 zet de methodologie uiteen van het onderzoek. Hier wordt de dataverzameling, data-analyse en de betrouwbaarheid en validiteit behandeld. Zo zijn de projecten in kaart gebracht door deskresearch aan de hand van gemeentelijke internetbronnen, nieuwsbrieven & rapporten van de Regiodeal en persoonlijke communicatie. Voor de fieldresearch is een digitale vragenlijst afgenomen. De ontwikkelingen rondom de methode zijn meegenomen in de effecten op de betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek.

Hoofdstuk 6 geeft de resultaten weer van de dataverzameling. Dit wordt aangegeven door middel van grafieken en tabellen, maar ook door kwalitatieve bevindingen die zijn uitgeschreven. Dit onderdeel heeft bijgedragen aan het formuleren van de (deel)conclusies en het beantwoorden van de centrale hoofdvraag. Zo blijken projecten zich op meerdere wijken, doelgroepen en thema's tegelijkertijd te richten. De meeste overlap tussen projecten op basis van hoofddoelen is actief bij de volwassenen.

Hoofdstuk 7 formuleert de conclusie op basis van de resultaten uit hoofdstuk 6. Het hoofdstuk gaat in op wat de resultaten betekenen voor het beantwoorden van de centrale onderzoeksvraag. Het antwoord op de centrale onderzoeksvraag is hier uitgewerkt. Zo wordt het projectenlandschap gekenmerkt door versnippering van de projecten en is er overlap aanwezig.

Hoofdstuk 8 gaat in op de discussie. Hier staan de resultaten geïnterpreteerd, beperkingen van het onderzoek, de implicaties en suggesties voor een vervolgonderzoek. De beperkingen deden zich voor bij de dataverzameling en hadden effect op het aantal respondenten. Waardoor het onderzoek niet representatief is. Het vervolgonderzoek richt zich op het onderzoeken van succesfactoren en belemmeringen die zich voordoen bij samenwerkingen tussen verschillende projecten.

Hoofdstuk 9 richt zich op de aanbevelingen. De aanbeveling hebben betrekking tot de organisatie waarvoor dit onderzoek is uitgevoerd. Er zijn drie algemene aanbevelingen gedaan die betrekking hebben tot het probleem, namelijk het op voorhand afstemmen/samenvoegen van de projecten en het verlengen van de looptijd met 2 jaar. De andere aanbevelingen zijn gericht op de werkwijze met betrekking tot de living labs. Zo wordt er aanbevolen kinderen en/of ouderen als doelgroep te kiezen, omdat hier de minste overlap is. De living labs beperken tot Morgenstond, Bouwlust en Vrederust, omdat de wijk Moerwijk de grootste concentratie projecten bevat. Tot slot het voeren van drie kwalitatieve gesprekken met projecten, die overeenkomen met de living labs, om samenwerkingen tot stand te brengen.

Hoofdstuk 10 eindigt de scriptie met een zelfreflectie. De zelfreflectie legt de focus op de inhoud en het proces, voornamelijk beschreven vanuit de ik-vorm. In de situatie van de dataverzameling met betrekking tot de online-enquête is er een conflict geweest dat ik zelf wilde oplossen. Hier heb ik adequaat naar gehandeld, maar heeft helaas niet het gewenste resultaat opgeleverd.

Hoofdstuk 2: Organisatiebeschrijving en probleembeschrijving

Voor de beschrijving van de organisatie is het noodzakelijk om de diverse partijen te schetsen waaruit het Living Lab Bouwlust-Vrederust is ontstaan. Het tot stand komen van de organisatie begint bij het samenvallen van de onderstaande ontwikkelingen, beschreven vanuit de Regiodeal Den Haag Zuidwest.

2.1 Organisatiebeschrijving

Naast de Regiodeal heeft de minister van Sport (ministerie van VWS), de gemeenten (Vereniging Sport en Gemeenten) en de Sportbonden (NOC*NSF) samenwerkingen opgestart met de provincies, maatschappelijke organisaties en bedrijven in een Nationaal Sportakkoord (Kenniscentrum Sport, 2019). De missie die hierbij geformuleerd is gaat over het feit dat iedereen plezier kan hebben in de sport, zowel nu als in de toekomst (Kenniscentrum Sport, 2019). Het Haags Sportkwartier zorgt voor de uitwerking van deze missie op lokaal niveau. De organisatie is ontstaan vanuit de Gemeente Den Haag. Zij richt zich op de regio Den Haag Zuidwest met de vier eerdergenoemde woonwijken. Het Haags Sportkwartier heeft een ambitie geformuleerd ten aanzien van het Nationaal Sportakkoord, wat kan worden gezien als visie van de organisatie:

“Over 10 jaar behoren Moerwijk, Morgenstond, Vrederust en Bouwlust tot de actiefste wijken van Nederland. Letterlijk en figuurlijk. Er is een cultuur ontstaan van sport en bewegen. Sport en bewegen heeft geleid tot nieuw ondernemerschap, extra onderwijsmogelijkheden, veiligere publieke ruimtes en meer sociale cohesie.” - Startnotitie Haags Sportkwartier – Living Lab voor Sport, Resilience en Superdiversiteit.

De organisatie wil dit realiseren door het opzetten en aansturen van meerdere living labs. Deze living labs worden ook wel Trefpunten genoemd binnen het Haags Sportkwartier (zie Bijlage 1). De living labs zijn beweeglabs waar innovatieve ideeën worden ontwikkeld en uitgevoerd samen met verschillende stakeholders (Helleman et. al., 2017). Zij experimenteren in de echte omgeving en zetten daarbij een hoog niveau van co-creatie in (Helleman et. al., 2017). Het Haags Sportkwartier gebruikt de living labs voor het realiseren van een integrale aanpak, die een bijdrage moet leveren aan de eerste vijf ambities uit het Nationaal Sportakkoord. De organisatie zet zich voornamelijk in op het in beweging krijgen van de doelgroep bewoners met een lage sociaaleconomische status (hierna SES). Hierdoor ligt de nadruk op de eerste ambitie uit het Sportakkoord ‘Inclusief Sporten en Bewegen’.

Specifiek richt de onderneming, volgens de startnotitie, zich op het onderzoeken van de volgende thema's:

1. Sportaanbod & Participatie: Hoe kunnen we het makkelijker, leuker, veiliger en vanzelfsprekender maken om actief te zijn? Inzet: stimuleren van toegankelijke voorzieningen, vitale werkomgevingen en sportieve scholen;
2. Zorg & Vitaliteit: Hoe kunnen we met onder andere zorgaanbieders preventie stimuleren en toegankelijker maken? Sporten en bewegen als medicijn in het Haags Sportkwartier;
3. Ondernemerschap & werk: Hoe kunnen we met inhoudelijke partners innovatie, nieuw ondernemerschap en toekomstgericht onderwijs in Sport en Bewegen, Gezondheid en Lifestyle stimuleren?
4. Community & netwerk: Hoe creëren we meer interacties tussen alle mensen en organisaties die een bijdrage willen leveren aan het Haags Sportkwartier en smeden we één sterk netwerk van sleutelfiguren?

2.2 Probleembeschrijving

In de woonwijken van de regio Den Haag Zuidwest bevinden zich ruim 70.000 inwoners (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2019). Daarnaast is er een grote diversiteit aanwezig met meer dan 150 nationaliteiten (Eekeren, 2020). De focus op de regio Den Haag Zuidwest komt door de huidige maatschappelijke problematiek binnen de woonwijken (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, z.d.). Deze regio wordt hierdoor ook wel gezien als krachtwijk, een achterstandswijk of aandachtswijk die in aanmerking komt voor herstructurering (Encyclo, z.d.).

De inwoners in dit gebied worden dagelijks geconfronteerd met 'Wicked Problems'. Met andere woorden, een opeenstapeling van problemen omtrent veiligheid, schulden, vergrijzing en slechte fysieke en mentale gezondheid waarvan de oplossing niet eenduidig is (Helleman, Majoor, Smit & Walraven, 2019). De gemeente Den Haag heeft op basis van bevolkingsonderzoeken resultaten verzameld over de regio Zuidwest (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, z.d.). De regio Den Haag Zuidwest heeft te maken met een bovengemiddelde (gezondheids)achterstand, eenzaamheid en vervallen woningen (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, z.d.). Daarbij komt dat de sportdeelname in de desbetreffende wijken zeer laag is, gemiddeld rond de 45 procent (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, z.d.).

Wanneer een wijk, stad of regio onder de aandacht valt door haar maatschappelijke problematiek, komen er tijdelijke financiële middelen beschikbaar om hier een positieve bijdrage aan te leveren (Giltay Veth, 2009, pp. 13). Het geld is gemiddeld twee tot en met vier jaar beschikbaar (Giltay Veth, 2009, pp. 13). Desondanks zijn er plannen die een langere doorlooptijd hanteren, maar dit zijn uitzonderingen (Giltay Veth, 2009, pp. 13). De grootte van de investeringen zijn verschillend en kunnen de omvang bereiken van miljoenen euro's (Giltay Veth, 2009, pp. 14). Hoofdzakelijk komen deze financiële bijdragen uit diverse instanties, zoals het Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap (OCW), Wonen-Wijken en Integratie (WWI), Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) (Giltay Veth, 2009, pp. 14) (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2019). Deze kortstondige regelingen bevinden zich ook op gemeentelijk niveau (Giltay Veth, 2009, pp. 14). Onderzoek toont aan dat deze middelen vooral gebruikt worden om projecten op te starten die zich richten op de maatschappelijke problematiek (Giltay Veth, 2009, pp. 14) (Gemeente Den Haag, 2020). Het aantal projecten dat door de bovenstaande ontwikkelingen wordt ingeschakeld is groot (Giltay Veth, 2009, pp. 14). Zo toont het onderzoek aan, dat in de wijkactieplannen van de 40 prachtwijken 1.000 projecten actief waren in het sociale domein (Giltay Veth, 2009, pp. 14) (Gemeenteraad, 2007). De projecten worden zonder of met geringe coördinatie in het leven geroepen (Giltay Veth, 2009, pp. 20). Dit zorgt voor een onoverzichtelijke structuur binnen de omgeving en belemmert de hulp- en dienstverlening aan mensen met meerdere problemen (Giltay Veth, 2009).

Den Haag Zuidwest heeft momenteel te maken met een hernieuwde aandacht voor de wijken en een nieuwe financiële impuls (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2019). Hieruit ontstaan nieuwe projecten. Het aantal projecten in de regio Den Haag Zuidwest zijn tot op heden voor het Haags Sportkwartier onbekend. Dit betreft de projecten vanuit de ministeries, gemeentes en particuliere ondernemingen. De uitdaging voor het Haags Sportkwartier is dat de organisatie in de huidige situatie niet beschikt over een overzicht ten aanzien van het aantal projecten dat wordt uitgevoerd in de omgeving Den Haag Zuidwest. Daarbij is het niet duidelijk wie de contactpersonen/projectleiders of initiatiefnemers zijn. Tevens is er geen kennis met betrekking tot wat de projecten inhouden. Het niet veranderen van de huidige situatie kan negatieve gevolgen met zich mee brengen voor het functioneren van de organisatie en de bewoners van Den Haag Zuidwest.

Als er grote aantallen projecten actief zijn binnen een wijk, stad of regio kan dit meer schade aanrichten dan goed doen (Van Stokkom & Toenders, 2010, pp. 81). De tijdelijke aard van de impulsen en het projectmatig werken brengt risico's met zich mee (Van Stokkom & Toenders, 2010, pp. 81). Uit onderzoek blijkt, dat burgers gefrustreerd raken wanneer de ondersteuning wordt ontnomen en de professionals vertrekken (Van Stokkom & Toenders, 2010, pp. 81). Het vertrouwen tussen burgers en professionals wordt hiermee beschadigd (Fortuin & Van der Graaf, 2006). Tot slot kan het aantal projecten in de onduidelijke structuur overlap veroorzaken (Giltay Veth, 2009, pp. 22). Het onderzoek toont aan, dat een gezin of een persoon met meerdere problemen met 10 tot 15 verschillende partijen te maken kan hebben (Giltay Veth, 2009, pp. 22). Respondenten uit het onderzoek 'Sociale Cohesie Voorbij' geven aan, dat er een structurele en integrale aanpak voor de problemen in de buurt nodig is (Van Stokkom & Toenders, 2010, pp. 99). Zij geven ook aan dat de projecten te kortstondig en versnipperd zijn (Van Stokkom & Toenders, 2010, pp. 99). Samenhang tussen de projecten en de instellingen is niet aan de orde (Van Stokkom & Toenders, 2010, pp. 99). Hierbij ontstaat het risico dat de burgers overvraagd worden, wat kan leiden tot participatiemoeheid (Bergmans, Crabbé & Craps, 2017)(Oude Vrielink & Van de Wijdeven, 2011)(Van Ankeren, Tonkens & Verhoeven, 2010).

Door de aard en werkwijze van de organisatie is het een urgente kwestie. Als organisatie moet voorkomen worden, dat de bijdrage de negatieve gevolgen versterkt voor de bewoners en de structuur verslechtert van de omgeving met betrekking tot de projecten. De burgers spelen immers ook een fundamentele rol met betrekking tot het functioneren van de organisatie met haar living labs (Helleman et. al., 2019)(Maas, Van den Broek & Deuten, 2017). Daarnaast maken de burgers ook deel uit van de doelgroep waar de organisatie zich op richt (Helleman et. al., 2019)(Maas et. al., 2017).

Hoofdstuk 3: Doelstelling en onderzoeksvraag

Het onderzoek heeft tot doel inzicht te verkrijgen ten aanzien van de projecten binnen het sociale domein in Den Haag Zuidwest. Hiervoor wordt een onderzoeksrapport gemaakt, omdat het projectenlandschap hiermee in kaart wordt gebracht en op basis van de resultaten aanbevelingen worden gedaan. Dit inzicht zal moeten bijdragen aan het functioneren van de organisatie met betrekking tot een integrale aanpak van de huidige maatschappelijke problematiek. Ook zal dit inzicht moeten bijdragen aan de bescherming van burgers tegen de negatieve gevolgen van overlap tussen de diverse projecten.

Tijdens dit onderzoek staan de volgende onderzoeksvragen centraal:

Hoofdvraag: Hoe ziet het projectenlandschap in het sociale domein eruit binnen de regio Den Haag Zuidwest en wat betekent dit voor de bewoners?

Deelvragen:

1. Welke projecten binnen het sociale domein zijn actief in de regio Den Haag Zuidwest en wie zijn de projectleiders?
2. Op welke wijken binnen de regio Den Haag Zuidwest richten deze projecten zich?
3. Wat is het hoofddoel en de werkwijze van de projecten in de regio Den Haag Zuidwest?
4. Wat zijn de kenmerken van de projecten in het sociale domein binnen de regio Den Haag Zuidwest betreft doelgroepen, thema, burgerparticipatie, looptijd en afwikkeling?
5. Hoe verhoudt de overlap van projecten zich tot de doelgroepen?

Hoofdstuk 4: Literatuur en theoretisch kader

De literatuur en het theoretisch kader is opgedeeld in zes hoofdstukken. Deze hoofdstukken worden van te voren kort toegelicht met bijbehorende relevantie voor het onderzoeksrapport.

Hoofdstuk 4.1: Living Labs, licht beknopt toe wat living labs inhouden en haar kenmerken. Hierin wordt de definitie beschreven, de samenwerkingsvorm en kenmerken als co-creatie. Het doel is om kort de context te schetsen van een living lab, omdat de living labs onderdeel zijn van de werkwijze van het Haags Sportkwartier. Dit is relevant voor het onderzoek, want de living labs begeven zich in dezelfde omgeving als de projecten en gaan ook uit van burgerparticipatie voor de co-creatie (Helleman et. al., 2019).

Hoofdstuk 4.2 beschrijft de versnippering van hulp- en dienstverlening. Het gaat over de belemmeringen voor adequate hulp- en dienstverlening aan burgers met meerdere problemen op lokaal niveau (Kruiter, De Jonge, Van Niel & Hijzen, 2008). In dit hoofdstuk worden de oorzaken van deze versnippering besproken, omdat de versnippering van hulp- en dienstverlening passende hulp- en dienstverlening aan burgers kan tegenwerken. Dit is relevant voor het onderzoek, omdat het belang van coördinatie en afstemming wordt benadrukt.

Hoofdstuk 4.3 omschrijft de projectencarrousel binnen het sociale domein. Dit gaat specifiek in op het toenemende aantal projecten binnen het sociale domein (Giltay Veth, 2009). De projecten worden opgestart voor burgers met meerdere problemen als aanvulling op de huidige hulp- en dienstverlening (Giltay Veth, 2009, pp. 20). Dit gebeurt met geen of middelmatige afstemming en coördinatie (Giltay Veth, 2009, pp. 20). Het resulteert in een overlap tussen de projecten onderling, omdat mensen met multi-problematiek meerdere doelgroepen in zich verenigen (Giltay Veth, 2009). Dit inzicht draagt bij aan het onderzoek, omdat dit specifiek de essentie van coördinatie en afstemming benadrukt voor projecten in het sociale domein. Dit komt overeen met de omgeving van het onderzoek, hier worden projecten opgestart in het sociale domein en bevinden zich bewoners met multi-problematiek.

Hoofdstuk 4.4 bespreekt de tijdelijk aard van projecten en impulsen. Het hoofdstuk beschrijft de gevolgen van deze tijdelijke projecten en impulsen voor de burgers, maar ook de gevolgen voor de relatie tussen de overheid en de burgers. De impulsgedachte kan schadelijk zijn wanneer de professionals worden teruggehaald, de investeringen stoppen en er verwacht wordt dat de burgers de resultaten kunnen vasthouden (Van Stokkom & Toenders, 2010, pp. 77). Dit is relevant voor het onderzoek, omdat dit het belang onderstreept met betrekking tot de continuering en de juiste afwikkeling van de projecten.

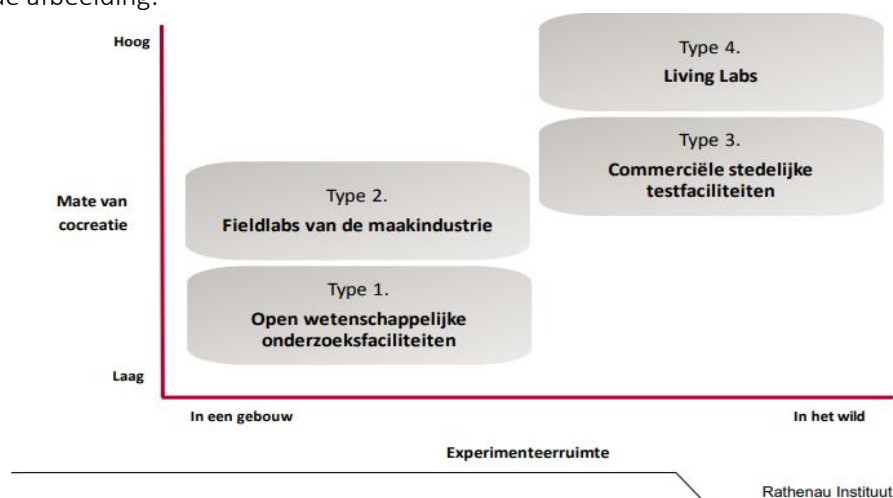
Hoofdstuk 4.5 gaat in op het onderwerp concurrentie binnen het sociale domein. De concurrentie versterkt de oorspronkelijke versnippering van de hulp- en dienstverlening aan mensen met meerdere problemen (Kruiter et. al., 2008, pp. 63). Dit komt vooral door de unieke/specifieke eigenschappen van de producten en diensten (Kruiter et. al., 2008, pp. 66). Dit inzicht is belangrijk voor het onderzoek, omdat dit de noodzaak van gegevens met betrekking tot de wijkwijze van de projecten aangeeft. Dit kan immers mogelijk samenwerkingen verhinderen (Kruiter et. al., 2008, pp. 66).

Hoofdstuk 4.6 bespreekt het onderwerp burgerparticipatie. Het hoofdstuk heeft tot doel het begrip nader toe te lichten, maar ook het belang te benadrukken van deze werkwijze binnen het sociale domein. Zo wordt er steeds meer ingezet op de zelfredzame vorm van burgerparticipatie en zijn er verschillende niveaus (Arnstein, 1969)(Houwelingen et. al., pp. 22). Deze inzichten zijn relevant voor het onderzoek, daar het aannemelijk is dat burgerparticipatie een rol speelt binnen de projecten. Hierdoor is de mate van burgerparticipatie opgenomen in het onderzoek.

4.1 Living Labs

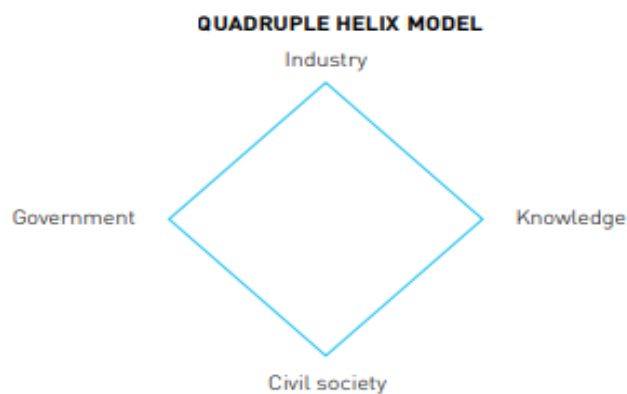
Er is geen eenduidige definitie van living labs in de literatuur. Een definitie van living labs waarin deze karakteristieke kenmerken goed worden opgenomen is: *“Zowel een fysieke locatie als een gezamenlijke aanpak, waarin verschillende partijen experimenteren, co-creëren en testen in een levensechte omgeving, afgebakend door geografische en institutionele grenzen”* (Schliwa en McCormick, 2016, p. 174).

Uit het onderzoek van het Rathenau Instituut blijkt dat living labs te onderscheiden zijn van andere samenwerkingen die zich richten op onderzoek en innovatie (Maas et. al., 2017). Desondanks tonen de resultaten van het onderzoek dat er verschillende initiatieven zijn die zich living lab noemen, maar niet aan de kenmerken voldoen (Maas et. al., 2017). Dit heeft het onderzoek weergegeven in de onderstaande afbeelding:

Figuur 1: Vier basistypen voor samenwerkingsinitiatieven (Maas et. al., 2017).

Uit Figuur 1 is op te maken dat er basistypen zijn gedefinieerd, die uitgezet zijn tegen de mate van co-creatie en de experimenteerruimte. Voor living labs geldt dat zij hoog zitten in de co-creatie en experimenteren in het wild (Maast et. al., 2017). De voornaamste functie van de living labs wordt aangekaart als onderzoeks- en innovatiebeleid met de focus op maatschappelijke uitdagingen (Maast et. al., 2017). Tevens staat een integrale aanpak van de problematiek centraal bij de living labs (Maas et. al., 2017). Binnen de organisatie van een living lab wordt de samenwerkingsvorm met diverse termen beschreven, namelijk Crafting Communities (Trommel, 2017), Collaborative Governance (Ansell & Gash, 2007), Urban Commons (Bauwens & Niaros, 2017), New Localism (Katz & Nowak, 2017) en tot slot Quadruple Helix (Helleman, Majoor, Smit & Walraven, 2019). Voor het onderzoek wordt de Quadruple Helix gebruikt, omdat deze overzichtelijk weer te geven is en de strekking van alle definities hetzelfde is (Helleman et. al., 2019).

Figuur 2: Quadruple Helix Model (Helleman et. al., 2019).

Bij de Quadruple Helix gaat het om samenwerkingen tussen overheid (government), ondernemingen (industry), kennisinstellingen (knowledge) en buurtbewoners (civil society) (Helleman et. al., 2019). De studie schrijft dat het gaat om samenlevingen die lokale problematiek onder handen willen nemen (Helleman et. al., 2019). Hierbij staan sector overstijgende samenwerkingen centraal en het benutten van ieder zijn (innovatie)kracht (Helleman et. al., 2019). De partijen die de samenwerking vormen zijn gelijkwaardig en vormen interdisciplinaire netwerken (Helleman et. al., 2019). Anders dan in traditionele labs gaat het bij living labs om situationeel handelen (Helleman et. al., 2019). Protocollen, procedures, reglementen en prestatie-indicatoren zijn hier niet onderdeel van de basis (Helleman et. al., 2019). In het proces van probleemoplossingen staat (kennis)co-creatie en innovatie hoog in het vaandel (Helleman et. al., 2019). De co-creatie komt hoofdzakelijk tot stand met maatschappelijke partijen en burgers (Maas et. al., 2017).

Relevantie

Zoals eerder benoemd werkt het Haags Sportkwartier via haar living labs, ook bekend als trefpunten, in de regio Den Haag Zuidwest (zie Bijlage 1). Bij de living labs is er een belangrijke rol weggelegd voor burgers op het gebied van co-creatie (Helleman et. al., 2019). Tevens speelt innovatie en vernieuwen een belangrijke rol (Helleman et. al., 2019)(Maas et. al., 2017). Dit is ook weer terug te vinden in andere projecten die voorkomen binnen het sociale domein (Giltay Veth, 2009, pp. 19, 20)(Van Stokkom & Toenders, 2010, pp. 184). Tot slot past het in het kader van dit onderzoek, omdat de organisatie werkt met living labs en deze beweeg/labs actief zijn in dezelfde omgeving als de projecten.

4.2 De versnippering van hulp- en dienstverlening

In het onderzoek De rotonde van Hamed: Maatwerk voor mensen met meerdere problemen, worden meerdere hypothesen onderzocht betreft mogelijk belemmeringen voor passende hulp- en dienstverlening aan burgers met meerdere problemen (Kruiter, De Jonge, Van Niel & Hijzen, 2008). Één van de hypothesen die geformuleerd was ging over het ontbreken van regie, wat geschikte hulp- en dienstverlening aan mensen met meerdere problemen op lokaal niveau verhindert (Kruiter et. al., 2008, pp. 68). Deze hypothese is vervolgens aangepast naar de versnippering van hulp- en dienstverleningen, waardoor de hypothese geconfirméerd werd (Kruiter et. al., 2008 pp. 68).

Er werd geanalyseerd waar deze versnippering van de hulp- en dienstverlening uit bestaat (Kruiter et. al, 2008, pp. 59). Hierbij is de versnippering onderverdeeld in verschillende gebieden, namelijk:

1. Waarden, beleid en instrumenten;
2. Geografische verspreiding;
3. Informatie en budgetten.

De organisaties die zich richten op de hulp- en dienstverlening aan mensen met meerdere problemen verschillen van elkaar (Kruiter et. al., 2008, pp. 59). De producten van deze organisaties bestaan uit drie onderdelen (Kruiter et. al., 2008, pp. 59). Zo bepaalt de normatieve kern de missies en waarden van deze instellingen (Kruiter et. al., 2008, pp. 59). De beleidskern zorgt ervoor dat de missies en waarden worden getransformeerd tot reglementen, doelstellingen en plannen (Kruiter et. al., 2008, pp. 59). Tot slot worden er middelen ingezet om de doelstellingen te behalen (Kruiter et. al., 2008, pp. 59). De totale omvang van missies, beleid en middelen is groot (Kruiter et. al., 2008, pp. 59). De informatie over de organisaties doet voorkomen dat er overeenkomsten zijn tussen deze organisaties op het gebied van doelstellingen (Kruiter et. al., 2008, pp. 59). Echter, de realiteit laat zien dat deze instellingen kunnen botsen (Kruiter et. al., 2008, pp. 59). Het onderzoek toont aan, dat de schaarheid aan samenwerkingen niet alleen aan te duiden is door de onwetendheid op dit gebied (Kruiter et. al., 2008, pp. 62). De missie, uitvoering en het beleid kunnen sterk uiteenlopen (Kruiter et. al., 2008, pp. 62). Uit de snelkookpansessies van het onderzoek blijkt, dat de participanten allemaal de wil hebben om samen te werken (Kruiter et. al., 2008, pp. 62). Wanneer de samenwerkingen tastbaar worden komen de verschillen aan de orde (Kruiter et. al., 2008, pp. 62). De helderheid met betrekking tot de diverse belangen en gevolgen voor de organisatie en de medewerkers zorgt ervoor dat het gaat botsen (Kruiter et. al., 2008, pp. 62). Volgens het onderzoek is dit juist het punt waar regie nodig is (Kruiter et. al., 2008, pp. 62).

Een andere benadering die gerelateerd is aan het probleem op het gebied van waarden, beleid en instrumenten heeft betrekking tot de doelgroepen (Kruiter et. al., 2008, pp. 62). Personen die meerdere problemen ervaren verenigen meerdere doelgroepen in zich (Kruiter et. al., 2008, pp. 62). Het beleid richt zich in de meeste gevallen niet op een specifieke casus, maar is gericht op een categorie of doelgroep (Kruiter et. al., 2008, pp. 62). Voor mensen met meerdere problemen betekent dit dat zij vallen onder verschillende doelgroepen en beleid (Kruiter et. al., 2008, pp. 62). Het onderzoek geeft aan dat dit het beginpunt is voor de versnippering van mensen die te maken hebben met meerdere problemen (Kruiter et. al., 2008, pp. 62).

De geografische versnippering wordt aangekaart als resultaat van de diverse besturen waarmee een organisatie te maken kan hebben (Kruiter et. al., 2008, pp. 62). Dit geldt voor organisaties die op nationaal, regionaal, lokaal en op buurniveau actief zijn (Kruiter et. al., 2008, pp. 62). Daarnaast wordt de versnippering op het gebied van informatie en budgetten aangehaald (Kruiter et. al., 2008, pp. 63). Deze verbrokkeling op het gebied van financiële middelen zorgt ervoor dat organisaties net niet voldoende budget hebben om hetgeen te doen waar zij voor staan (Kruiter et. al., 2008, pp. 63).

Deze organisaties worden alleen gefinancierd voor het deel van de hulp- en dienstverlening die zij verrichten (Kruiter et. al., 2008, pp. 63). Tot slot komen mensen met meerdere problemen in contact met meerder organisaties en instellingen (Kruiter et. al., 2008, pp. 63). Dit betekent meerdere en verschillende dossiers voor dezelfde persoon (Kruiter et. al., 2008, pp. 63). Afgezien van het feit of de organisaties en instellingen deze informatie wel of niet willen uitwisselen is het overzicht moeilijk vorm te geven (Kruiter et. al., 2008, pp. 63).

De bovenstaande informatie is niet volledig (Kruiter et. al., 2008, pp. 73). Zo toont het onderzoek aan dat de versnippering ook doorzet op het gebied van taken, verantwoordelijkheden en het combineren van taken (constateren en hulpverlening) (Kruiter et. al., 2008, pp. 63). Daarnaast bestaat de invloed van politieke opvattingen die om de vier jaar aan verandering onderhevig zijn (Kruiter et. al., 2008, pp. 63).

Relevantie

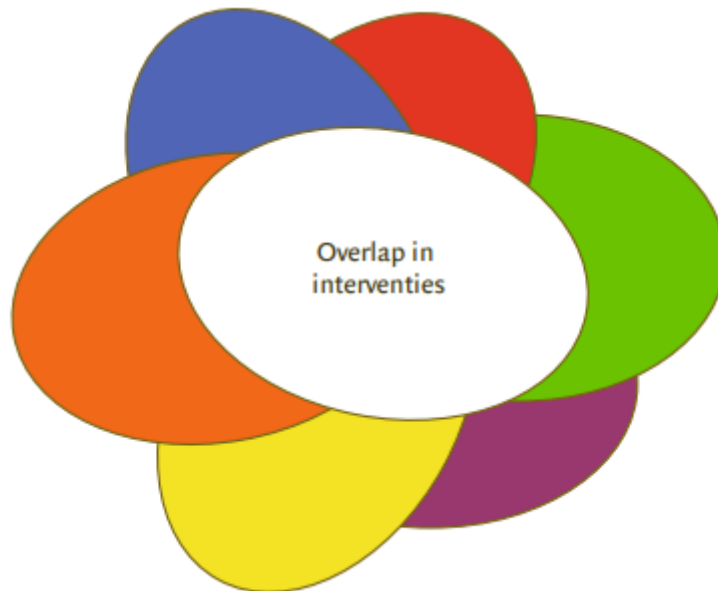
De informatie uit De rotonde van Hamed: 'Maatwerk voor mensen met meerdere problemen' toont aan dat de versnippering van de hulp- en dienstverlening voor mensen met meerdere problemen een diepgewortelde uitdaging is. De versnippering doet zich voor op verschillende gebieden, waarvan er drie zijn besproken. Deze dimensies zijn, zoals eerder genoemd, niet uitputtend. Dit hoofdstuk sluit aan bij de context van het onderzoek, omdat er in de regio Den Haag Zuidwest veel problemen heersen en het voornamelijk gaat om multi-problematiek. Tevens vormt de bevinding met betrekking tot overeenkomsten tussen organisaties in de eerste instantie en verschillen op het niveau van missie, beleid en uitvoering een beginsel voor relevante aspecten ten aanzien van de projecten. Zo roept dit interesse op ten aanzien van het hoofddoel van de projecten, wat is opgenomen in deelvraag 3 (hoofddoel).

4.3 De projectencarrousel binnen het sociale domein

Naast de versnippering van de hulp- en dienstverleningen, vanuit organisaties en instellingen aan mensen met meerdere problemen, vullen de projecten die gericht zijn op specifieke doelgroepen het sociale domein aan (Kruiter et. al., 2008)(Giltay Veth, 2009, pp. 20).

De term projectencarrousel in het sociale domein wordt gebruikt als verzamelbegrip (Giltay Veth, 2009, pp. 13). De overheden en fondsen stellen op jaarbasis financiële middelen beschikbaar voor lokale overheden en particuliere organisaties om projecten te ontwikkelen (Giltay Veth, 2009, pp. 13). Op gemeentelijk niveau doen zich ook veel varianten voor aan tijdelijke regelingen (Giltay Veth, 2009, pp. 14). De grootte van de bedragen verschillen, maar kunnen oplopen tot in de miljoenen (Giltay Veth, 2009, pp. 13). Deze financiële impulsen zijn vaak tijdelijk (Giltay Veth, 2009, pp. 13). Hiermee worden projecten ontwikkeld als investering, innovatie of vernieuwing en experiment (Giltay Veth, 2009, pp. 13). Het begrip projectencarrousel is hiermee geschetst (Giltay Veth, 2009, pp. 13). De omvang die de projectencarrousel kan bereiken is gebleken uit het onderzoek naar de wijkactieplannen van de 40 prachtwijken (Giltay Veth, 2009, pp. 14). Onderzoek toont aan dat er binnen het sociale domein meer dan 1.000 projecten worden benoemd (Giltay Veth, 2009, pp. 14). Door de kortstondige regelingen en incidenteel geld worden er veel projecten opgestart, maar ook weer beëindigd (Giltay Veth, 2009, pp. 14). Daarnaast richten deze projecten en initiatieven zich op elke mogelijke doelgroep (Giltay Veth, 2009, pp. 14). Desondanks wordt er een overeenstemming aangegeven tussen de projecten, namelijk dat zij zich richten op de onderkant van de samenleving (Giltay Veth, 2009, pp. 15). Hier bevindt zich immers de opeenstapeling van maatschappelijke problemen (Giltay Veth, 2009, pp. 15).

De projectencarroussel in de wijk kan voor een onoverzichtelijke structuur in de samenleving zorgen met betrekking tot de hulpverlening aan verschillende doelgroepen (Giltay Veth, 2009, pp. 20). Hierdoor kan een overlap ontstaan van projecten en interventies (Giltay Veth, 2009, pp. 22). Het onderzoek schetst deze situatie op basis van een willekeurig voorbeeld:

Figuur 3: Overlap in interventies, op basis van een willekeurig voorbeeld.

“Zo kan een gezin al gauw met tien tot vijftien verschillende begeleiders, consultants, hulpverleners en doorverwijzers te maken hebben” (Giltay Veth, 2009, pp. 23).

Relevantie

De informatie uit het onderzoek toont aan dat het sociale domein, buiten de versnippering van hulp- en dienstverlening, wordt aangevuld met verschillende projecten op specifieke doelgroepen. Dit leidt tot een onduidelijke structuur en overlap. Het sluit aan bij de context van het onderzoek, omdat er door de Regiodeal Den Haag Zuidwest nieuwe aandacht is voor de omgeving waar veel projecten uit voortkomen. Vanuit deze informatie zijn voor het onderzoek naar deze projecten binnen het sociale domein in regio Den Haag Zuidwest de volgende kenmerken interessant:

1. De doelgroepen van de projecten: Op welke specifieke doelgroepen richten deze projecten zich? Dit is interessant, omdat hier overlap kan ontstaan met andere projecten binnen het sociale domein.
2. De looptijd van de projecten: Wat is de looptijd van de projecten? Dit is interessant, omdat veel projecten het levenslicht zien en weer worden beëindigd op jaarbasis.
3. De thema's van de projecten: Wat is het thema van het project? Dit is relevant, omdat er binnen een bepaald thema meerdere projecten actief kunnen zijn. Dit kan weer zorgen voor extra overlap tussen de projecten.

Deze kenmerken worden dan ook meegenomen in het onderzoek en nemen plaats in deelvraag 4. Daarnaast is het interessant hoe de overlap van projecten zich verhoudt tot de doelgroepen, want het onderzoek laat zien dat een gezin of persoon te maken kan hebben met meerdere en verschillende projecten (Giltay Veth, 2009, pp. 20). Dit is opgenomen in deelvraag 5.

4.4 De tijdelijke aard van projecten en impulsen

Volgens de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) vereist de oplossing van leefbaarheidsvraagstukken een lange adem (Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, 2005).

“De fysieke inrichting van buurten is gebaat bij een gebiedsgerichte benadering met een langetermijnperspectief, niet bij een optelling van eenmalige projecten” (Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, 2005).

Desondanks zijn beleidsmaatregelen vooral gericht op het activeren van burgers op individueel niveau (Van Stokkom & Toenders, 2010, pp. 184). Dit wordt projectmatig uitgevoerd (Van Stokkom & Toenders, 2010, pp. 184). Daarnaast gaat dit gepaard met de impulsgedachte: “in relatief korte periode investeren, waarna burgers de overheid niet meer nodig zouden hebben en het behaalde niveau van veiligheid of sociale cohesie kunnen vasthouden” (Van Stokkom & Toenders, 2010, pp. 77). Het onderzoek toont aan dat deze manier van werken negatieve gevolgen heeft (Van Stokkom & Toenders, 2010, pp. 77).

Zo wordt er aangegeven dat impulsen verwachtingen kunnen scheppen bij de bewoners (Van Stokkom & Toenders, 2010, pp. 77). Daarnaast brengt het op den duur enthousiasme met zich mee terwijl de burgers geen besef hebben van de tijdelijkheid van een impuls (Van Stokkom & Toenders, 2010, pp. 77). Het is niet onwaarschijnlijk dat, wanneer de resultaten nog niet helder zijn, de financiële middelen kunnen opraken tijdens het traject (Van Stokkom & Toenders, 2010, pp. 77). Hierdoor kunnen minimale resultaten achterblijven die geen langdurig effect hebben (Van Stokkom & Toenders, 2010, pp. 77). De auteurs van het Obaz-rapport schrijven dat dit het wantrouwen in de overheid versterkt (Van der Graaf, Nieborg, Oudennampsen & Wentink, 2006). Als een project zelfstandig staat wordt de financiële ondersteuning tot stilstand gebracht, maar er wordt ook bezuinigd op personeel (Van Stokkom & toenders, 2010, pp. 184). De literatuur toont aan dat dit een gebrek aan uithoudingsvermogen en focus teweeg kan brengen (Van den Brink et. al., 2007 pp. 338). Tevens is het niet waarschijnlijk dat projecten met een kort tijdsbestek de betrokkenheid bij de buurt versterken (Van Stokkom & Toenders, 2010, pp. 184). De eerdergenoemde projectencarrousel kan wantrouwen en terughoudendheid bij de bewoners aanwakken (Van Stokkom & Toenders, 2010, pp. 184). Het onderzoek geeft aan, dat dit te maken heeft met de professionals die de wijk in gaan en na een poging om de wijk te verbeteren weer kort daarna vertrekken (Van Stokkom & Toenders, 2010, pp. 184). Tot slot is het mogelijk om de goede wil van de bewoners teniet te doen als zij hier onvolledig bij worden betrokken (Van Stokkom & Toenders, 2010, pp. 184).

Desondanks geeft het onderzoek aan dat de belangen van de wijk niet even zwaar tellen als die van de bestuurders (Van Stokkom & Toenders, 2010, pp. 184). Ook de WRR bekrachtigt dit met de bewering dat het op sociaal domein kan resulteren in een inconsequent beleid, met bijbehorende schade aan motivatie ten gevolge van het verkwisten van geld (Wetenschappelijk Raad voor het Regeringsbeleid, 2005).

Relevantie

De bovenstaande informatie stelt de tijdelijke aard van projecten en impulsen ter discussie. Ook worden hier voorbeelden genoemd van negatieve gevolgen voor de burgers. Dit vormt overeenkomsten met de context van het onderzoek, omdat het in de regio Den Haag Zuidwest gaat om een tijdelijke financiële impuls vanuit de Regiodeal. Daarnaast benadrukt dit de interessante kenmerken van de projecten voor dit onderzoek betreft de looptijd (opgenomen in deelvraag 4). Echter, de informatie uit hoofdstuk 4.3 geeft ook aan dat de periode ná een project belangrijk is. Dit element is verwerkt in deelvraag 4 onder de term afwikkeling.

4.5 Concurrentie binnen het sociale domein

Al eerder in de scriptie is naar voren gekomen dat het samenwerken tussen organisaties en/of instellingen niet vanzelfsprekend is (Kruiter et. al., 2008). Volgens deze studie is concurrentie de versterkende factor met betrekking tot de versnippering van hulp- en dienstverlening aan mensen met multi-problematiek (Kruiter et. al., 2008, pp. 63). Het gaat hierbij hoofdzakelijk om concurrentie op de onderdelen professionele vakgebieden en budgetten (Kruiter et. al., 2008, pp. 63). Verder zijn diverse gemeenten de zorgtrajecten gaan uitbesteden door de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) (Kruiter et. al., 2008, pp. 66). Gelijkerwijs heeft dit ervoor gezorgd dat de versnippering is toegenomen (Kruiter et. al., 2008, pp. 66). Bedrijfseconomen tonen aan dat Unique Selling Points (USP's) marktwaaarde creëren (Kruiter et. al., pp. 66). Deze unieke eigenschappen van producten en diensten zijn terug te vinden bij de organisaties en instellingen die bewoners met multi-problematiek ondersteunen (Kruiter et. al., 2008, pp. 66). De studie toont aan dat het hier overwegend gaat om een specifieke methode, een manier van bejegenen, de onderlinge relatie die tot stand is gekomen met de bewoners en de informatie over de cliënt (Kruiter et. al., 2008, pp. 66). Vanuit een bedrijfseconomisch perspectief is het niet aan te bevelen om dit met andere partijen te delen of om samenwerkingen aan te gaan (Kruiter et. al., 2008, pp. 66). De marktwerking kan hiermee in gevaar komen (Kruiter et. al., 2008, pp. 66).

In een ander onderzoek wordt de concurrentie ook besproken, maar specifiek binnen het sociale domein (Giltay Veth, 2009). Volgens deze studie bevat het sociale domein veel maatschappelijke ondernemers die rivaliseren (Giltay Veth, 2009, pp. 19). Het sociale domein wordt hierin beschreven als: "een strijdtoneel" (Giltay Veth, 2009, pp. 19). Het onderzoek geeft aan dat de tijdelijke en flexibele financiële middelen hier de oorzaak van zijn (Giltay Veth, 2009, pp. 19). De manier waarop de investeringen worden verstrekt zorgt ervoor dat maatschappelijke ondernemers op grote schaal moeten opereren om meer geld te bemachtigen (Giltay Veth, 2009, pp. 19). Om dit te realiseren worden er veelzijdige plannen geschreven die op meerdere gebieden kunnen worden ingezet (Giltay Veth, 2009, pp. 19). De studie geeft ook aan dat de deze plannen voor iedere denkbare vraag gereed liggen om subsidie te krijgen (Giltay Veth, 2009, pp. 19). De maatschappelijke ondernemers die kleiner van formaat zijn hebben geen toegang tot deze grotere geldbedragen (Giltay Veth, 2009, pp. 19). Zij zijn voornamelijk afhankelijk van sporadische middelen vanuit de overheid, gemeenten en fondsen (Giltay Veth, 2009, pp. 19).

Relevantie

De concurrentie kan worden geplaatst binnen het kader van het onderzoek, omdat er in de Regio Den Haag Zuidwest sprake is van tijdelijke middelen uit de Regiodeal. Daarnaast kan de overlap ook te maken hebben met de concurrentie, omdat de projecten verschillende methoden kunnen hanteren voor het bereiken van (dezelfde) opgestelde doelen. Dit is een belangrijk aspect, daar concurrentie wordt gezien als een versterkende factor van de huidige versnippering van hulp- en dienstverlening voor mensen met meerdere problemen. In dit onderzoek staat de concurrentie voor het aantal ondernemingsactiviteiten (lees projecten) binnen een krachtenveld van soortgelijke activiteiten. Hierdoor is de werkwijze (methode) van de projecten opgenomen in deelvraag 3.

4.6 Burgerparticipatie

Het is van belang om burgerparticipatie in dit onderzoek nader toe te lichten, omdat het aannemelijk is dat veel maatschappelijke projecten en initiatieven uitgaan van de participatie van de burgers. Volgens de studie heeft burgerparticipatie een verscheidenheid aan voordelen (Houwelingen, Boele & Dekker, 2014, pp. 24). Zo zou het ervoor zorgen dat de burgers niet alleen onderling elkaar erkennen, maar ook dezelfde opvattingen ontwikkelen over een algemeen belang (Houwelingen et. al., 2014, pp. 24). Daarnaast kan het de scheiding tussen overheid en burger reduceren (Houwelingen et. al., 2014, pp. 24). Volgens het onderzoek is de politieke vorm van burgerparticipatie niet meer dominant en gaat het hedendaags om zelfredzame vormen van burgerparticipatie (Houwelingen et. al., 2014, pp. 24). De interesse richt zich vooral op de bijdrage hiervan aan de sociale cohesie (Houwelingen et. al., 2014, pp. 25). De studie geeft aan dat burgerparticipatie een veel besproken onderwerp is in de politiek (Houwelingen et. al., 2014, pp. 19). Dit resulteert in een groot aantal onderzoekers en beleidsambtenaren die zich hiermee bezighouden (Houwelingen et. al., 2014, pp. 18).

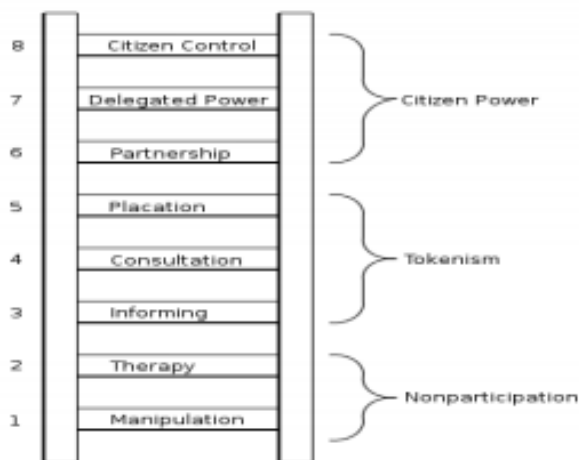
In de literatuur zijn verschillende definities van burgerparticipatie (Dinjens, 2010)(Helden, Dekker, Van Dorst & Govers-Vreeburg, 2009)(Rob, 2004). Voor dit onderzoek wordt de volgende definitie gehanteerd, namelijk: *“Burgerparticipatie is een manier van beleidsvoering waarbij burgers (al dan niet georganiseerd in maatschappelijke organisatie) direct of indirect bij het lokale beleid betrokken worden om door middel van samenwerking tot de ontwikkeling, uitvoering en/of evaluatie van beleid te komen”* (Dinjens, 2010).

De burgerparticipatie kan vervolgens worden ingedeeld in “generaties” (Houwelingen et. al., 2014, pp. 20). Deze verdeling is gebaseerd op het moment wanneer de bewoners of burgers worden betrokken (Houwelingen et. al., 2014, pp. 20). Bij het eerste niveau worden de burgers pas betrokken als de (belangrijkste) beslissingen zijn genomen (Houweling et. al., 2014, pp. 20). Wanneer de burgers in het beginstadium worden betrokken bij de voorbereidingen van het beleid spreekt men over de tweede generatie (Houwelingen, et. al., 2014, pp. 20). Bij de derde generatie wordt er in de studie gesproken over een burgerinitiatief (Houwelingen et. al., 2014, pp. 20). Voor het begrip burgerparticipatie bestaan ook diverse definities (Blom, Bosdriesz & Van der Heijden, 2011)(Müjde & Daru, 2005). Voor het onderzoek wordt de werkdefinitie gebruikt, het gaat om: *“Een initiatief van één of meer burgers dat onverplicht wordt opgestart ten behoeve van anderen of de samenleving”* (Blom et. al., 2011).

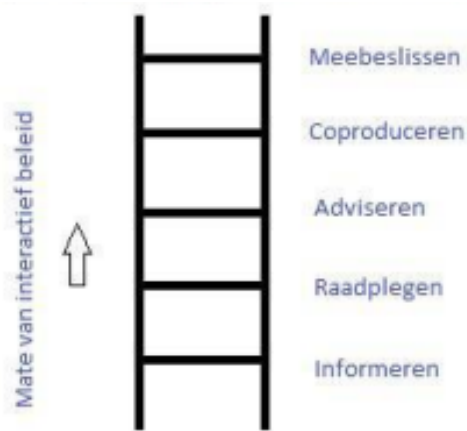
De focus ligt niet meer op het invloed hebben op een beleid of meer inspraak, maar op het samenbrengen van de burgers om zelfstandig aan de gang te gaan (Houwelingen et. al., 2014, pp. 20). Deze desbetreffende vorm van burgerparticipatie sluit volgens het onderzoek goed aan bij een overheid die zich steeds meer terugtrekt (Houwelingen et. al., 2014, pp. 20). Een andere studie schrijft wel dat er sprake moet zijn van een publiek belang (Denters, Bakker, Oude Vrielink & Boogers, 2013). Datgene waar de burgers zich voor inzetten moet meer dan alleen recreatief zijn (Denters et. al., 2013).

Eerder is er onderscheid gemaakt tussen verschillende generaties van burgerparticipatie. Dit onderscheid is in kaart gebracht in de originele versie van de participatieladder van Arnstein (1969). In deze studie is gebruik gemaakt van een onderscheid in het meedoen en het beschikken over de macht om resultaten van een proces te beïnvloeden (Arnstein, 1969). In deze participatieladder is er pas sprake van burgerparticipatie vanaf het niveau coproduceren (Arnstein, 1969). De lagere niveaus staan voor symboolparticipatie, ook wel tokenisme genoemd (Arnstein 1969). Opvallend is dat in de participatieladder, die is opgesteld door Edelenbos en Monnikhof (1998), het eerste en laatste niveau (“manipulatie” en “zelfbeheer”) zijn weggehaald (Houwelingen et. al., pp. 22). In de studie wordt een verklaring gegeven (Houwelingen et. al., pp. 22). Bij manipulatie is er geen sprake van burgerparticipatie en bij zelfbeheer is er geen rol voor het bestuur of de politiek (Houwelingen et. al., pp. 22).

Deze participatieladder van Edelenbos en Monnikhof (1998) legt de nadruk op de samenwerking tussen burger en overheid (Houwelingen et. al., 2014, pp. 22).

Figuur 1: Participatieladder van Arnstein (1969).

Figuur 2: Participatieladder van Edelenbos en Monnikhof (1998).

Relevantie

De drie definities van burgerparticipatie hebben voornamelijk overeenkomsten en minimale verschillen. Voor dit onderzoek is het ook niet noodzakelijk om hier onderscheid in te maken. Betreft de mate van burgerparticipatie is het wel noodzakelijk om hier onderscheid in te maken, omdat bij de verschillende niveaus van burgerparticipatie een andere rol wordt verwacht van de burgers. Dit heeft weer effect op de eventuele belasting van de burgers. De burgerparticipatie en de mate hiervan is opgenomen in deelvraag 4 als kenmerk van de projecten.

Voor het onderzoek is de participatieladder van Edelenbos en Monnikhof (1998) geselecteerd, omdat er in het eerste niveau van Arnstein (1969) geen sprake is van burgerparticipatie en in het laatste niveau er geen rol is voor het bestuur of de politiek (Van Houwelingen et al., 2014, pp. 22). Het is op dit moment niet aannemelijk, dat het bestuur of de politiek zich volledig kan terugtrekken op basis van de kritische benaderingen ten aanzien van tijdelijke projecten, impulsen en financiële middelen (Van Stokkom & Toenders, 2010, pp. 77)(Giltay Veth, 2009).

Door de verschuiving van de aandacht naar de zelfredzame vorm van burgerparticipatie (Houwelingen et. al., 2014, pp. 25) is er voor gekozen om die vorm van burgerparticipatie te hanteren tijdens dit onderzoek.

Hoofdstuk 5: Methode

Het type onderzoek dat centraal staat is exploratief van aard. Deze keuze is gebaseerd op het feit dat het op voorhand nog niet duidelijk is waar naar gezocht wordt. Hierdoor laat het onderzoek zich leiden op basis van wat het tegenkomt. Er wordt voornamelijk kwalitatieve informatie verzameld.

Het exploratief onderzoek zal bestaan uit deskresearch en fieldresearch.

Deskresearch

De deskresearch heeft tot doel het verzamelen van bestaande informatie (Krul, 2017). Voor de deskresearch zullen de volgende bronnen worden geraadpleegd:

1. Internet: Op het internet wordt gezocht naar projecten binnen het sociale domein in de regio Den Haag Zuidwest. Hierbij wordt er gekeken naar websites van de gemeente Den Haag betreft de projecten binnen het sociaal domein in de regio Den Haag Zuidwest. De volgende websites zijn geraadpleegd: www.zuidwestopznbest.denhaag.nl en www.sim.denhaag.nl, omdat deze websites door de gemeente specifiek voor de regio Den Haag Zuidwest zijn gemaakt. Hierdoor kan men aannemen dat deze betrouwbaar zijn. Tevens zal er verkennend worden gezocht naar maatschappelijke organisaties, omdat zij ook projecten kunnen initiëren. Echter, activiteiten die worden georganiseerd door de maatschappelijke organisaties zonder indicaties van tijdelijke aard worden niet meegenomen.
2. Rapporten en nieuwsbrieven: Vanuit de Gemeente Den Haag zijn er rapporten met betrekking tot de Regiodeal. Daarnaast worden er periodieke nieuwsbrieven gepubliceerd met informatie over de stand van zaken omtrent de projecten. De volgende rapporten en nieuwsbrieven zijn gebruikt tijdens dit onderzoek: Nieuwsbrief Regiodeal Den Haag Zuidwest – Juni 2020, Voortgangsbericht Regiodeal 2020, Selectie 2^e tranche Regiodeal projecten Den Haag Zuidwest. Deze bronnen zijn terug te vinden in de literatuurlijst. Het is een betrouwbare aanvulling op de internetbronnen.
3. Persoonlijke communicatie: De persoonlijk communicatie draagt bij aan het in kaart brengen van het aantal projecten. Tevens wordt de persoonlijke communicatie gebruikt om de actuele contactgegevens te achterhalen van de projecten. Hiervoor is het netwerk van het Haags Sportkwartier gebruikt en de contactpersonen van de gemeente Den Haag.

De bovenstaande elementen van de deskresearch hebben tot doel te achterhalen welke actieve projecten er zijn binnen het sociale domein in de regio Den Haag Zuidwest. Hierbij horen ook de actuele contactgegevens van de projectleiders.

Fieldresearch

Het doel van de fieldresearch is om primaire data te verzamelen, ook wel aangeduid als nieuwe informatie (Krul, 2017). De fieldresearch wordt uitgevoerd door middel van een online enquête. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de software Google Forms. De keuze voor een online enquête zorgt voor minder reisbewegingen tijdens de coronapandemie. Tevens is de response op online enquêtes doorgaans hoger dan die op klassieke enquêtes (Verhoeven, 2014). De data komt daarbij gelijk in een matrix, zodat er geen fouten in de verwerking plaatsvinden (Verhoeven, 2014). De enquête telt 10 vragen, waarvan 4 open vragen en 1 niet verplichte vraag (zie Bijlage 3). In Tabel 1 op de volgende pagina wordt de argumentatie per enquêtevraag weergegeven. Voor de dataverzameling met betrekking tot de online enquête is een logboek bijgehouden, zodat de stappen en/of beslissingen die zijn genomen terug te lezen zijn (zie Bijlage 8).

Tabel 1: Argumentatie enquêtevragen.

Enquêtevraag	Toelichting
Vraag 1: Wat is de naam van het project?	De naam van het project sluit aan bij deelvraag 1. Om te achterhalen welke projecten zich afspelen in de regio Den Haag Zuidwest is het belangrijk om ze bij naam in kaart te brengen. Daarnaast is het voor het overzicht relevant dat de data per project kan worden gefilterd. De enquête kan om deze reden ook niet anoniem worden ingevuld.
Vraag 2: Op welke wijk(en) richt het project zich?	Vanuit de literatuur en het theoretisch kader bleek dat er veel overlap kan plaatsvinden op het gebied van interventies in projectvorm, maar er ook sprake kan zijn van concurrentie (Giltay Veth, 2009)(Kruiter et. al., 2008). Met betrekking tot de werkwijze van het Haags Sportkwartier met haar living lab in elk van de vier wijken is het essentieel om dit ook in kaart te brengen. Vraag 2 sluit aan bij deelvraag 2.
Vraag 3: Onder welk thema valt het project?	De overlap op het gebied van interventies kan o.a. plaatsvinden (Giltay Veth, 2009). Een project zou zich kunnen richten op meerdere thema's. Vraag 3 sluit aan bij deelvraag 4.
Vraag 4: Wat is de doelgroep waar het project zich op richt?	Een ander element waar de overlap zich kan voordoen is de doelgroep (Giltay Veth, 2009).
Vraag 5: Kunt u kort het hoofddoel beschrijven van het project?	In de eerste instantie kan het lijken of er overeenkomsten zijn op het gebied van (hoofd)doelen (Kruiter et. al., 2008).
Vraag 6: Kunt u kort de werkwijze (methode) beschrijven waarmee het project het hoofddoel dient te bereiken?	De werkwijze van de projecten kan worden gezien als unique selling point (Kruiter et. al., 2008, pp. 66). Daarnaast is de werkwijze is een versterkende factor voor concurrentie en mogelijke overlap (Kruiter et. al., 2008, pp. 66).
Vraag 7: Hieronder staan vijf stellingen ten aanzien van de mate van burgerparticipatie. Kies de trede die het best overeenkomt met de werkwijze van het project.	Burgerparticipatie wordt uitgevraagd, omdat het samenhangt met de belasting van de burgers en overvraging. Tevens ligt de nadruk steeds meer op de bijdrage van zelfredzame burgerparticipatie aan de sociale cohesie (Houwelingen et. al., 2014, pp. 25).
Vraag 8: Wat is de looptijd van het project (in jaren)?	De looptijd van het project is relevant, omdat de projecten over het algemeen tijdelijk van aard zijn en tot stand zijn gekomen door tijdelijke financiering (Giltay Veth, 2009). Met deze vraag wordt het verloop van de projecten duidelijk.
Vraag 9: Hoe ziet de afwikkeling van het project eruit?	De afwikkeling van de projecten is relevant, omdat de gevolgen hiervan nadelig kunnen zijn voor de bewoners (Van Stokkom & Toenders, 2010).

Vraag 10: Indien u nog overige informatie ten aanzien van het project wil delen is dat hieronder mogelijk.	Dit is een niet verplichte vraag. Hier kunnen de projectleiders/initiatiefnemers/contactpersonen overige informatie die zij relevant achten delen voor het onderzoek.
--	---

Analyse

Het analyseren van de resultaten wordt gedaan door middel van een matrix. Dit wordt gebruikt om frequenties van begrippen te verwerken (Verhoeven, 2014). Dit kan vervolgens worden omgezet naar draaitabellen in Microsoft Excel. Hiermee kunnen de resultaten worden weergegeven in grafieken en tabellen. Het inlezen van de matrix in een ander programma kan worden gebruikt om een meer kwantitatieve analyse uit te voeren (Verhoeven, 2014). Voor de grotere, open vragen, te weten vraag vijf en zes, wordt gebruik gemaakt van een codeboek om de eventuele samenhang of verschillen te analyseren (zie Bijlage 5).

Hieronder wordt door middel van een deelvragenmatrix een overzicht gegeven van de methode per deelvraag:

Hoofdvraag: Hoe ziet het projectenlandschap in het sociale domein eruit binnen de regio Den Haag Zuidwest en wat betekent dit voor de bewoners?

Tabel 2: Deelvragen matrix.

Deelvragen	Onderzoeksmethodes & Modellen	Toelichting
1. Welke projecten binnen het sociaal domein zijn actief in de regio Den Haag Zuidwest en wie zijn de projectleiders?	Deskresearch: Internet, nieuwsbrieven, rapporten & persoonlijke communicatie.	De deskresearch tracht de projecten in kaart te brengen die vindbaar zijn op het internet. De nieuwsbrieven en rapporten zijn hier een aanvulling op eveneens als de persoonlijke communicatie. Deelvraag 1 realiseert een overzicht van alle actieve projecten binnen de regio Den Haag Zuidwest. Dit vormt de basis voor de overige deelvragen.
2. Op welke wijken binnen de regio Den Haag Zuidwest richten deze projecten zich?	Fieldresearch: Enquête Data-analyse: Matrix	Op basis van de data uit deelvraag 1 worden de projecten ingedeeld op de wijk(en) waarin zij actief zijn. Deze informatie wordt verkregen door een vraag in de enquête die hier aan gewijd is. Deelvraag 2 zorgt voor een indeling van de projecten op wijkniveau. Dit draagt bij aan het overzicht, omdat het Haags Sportkwartier in elke

		wijk (te weten, Morgenstond, Moerwijk, Bouwlust-Vrederust) actief wil zijn.
3. Wat is het hoofddoel en de werkwijze van de projecten in de regio Den Haag Zuidwest?	Fieldresearch: Enquête Data-analyse: Codeboek	De hoofddoelen van de projecten worden achterhaald. Deze informatie wordt verkregen door een vraag in de enquête die hier aan gewijd is. De vragen met betrekking tot het hoofddoel en de werkwijze zijn open. Dit wordt geanalyseerd met behulp van een codeboek. Deelvraag 3 zorgt voor een beschrijving van de hoofddoelen van de projecten.
4. Wat zijn de kenmerken van de projecten in het sociale domein binnen de regio Den Haag Zuidwest betreft doelgroepen, thema, burgerparticipatie, looptijd en afwikkeling?	Fieldresearch: Enquête Data-analyse: matrix, Microsoft Excel	De data betreft de relevante kenmerken die gekozen zijn op basis van het theoretisch kader en de literatuur worden uitgevraagd in de enquête. Deze gegevens worden geanalyseerd in een matrix en Microsoft Excel door de functie draaitabellen. Deelvraag 4 zorgt voor een overzicht van relevante kenmerken ten aanzien van de projecten in de regio Den Haag Zuidwest.
5. Hoe verhoudt de overlap van projecten zich tot de doelgroepen?	Data-analyse: matrix, Microsoft Excel	In deelvraag 5 wordt er gekeken naar hoe de overlap tussen de projecten zich verhoudt tot de doelgroepen. Dit wordt gedaan door de matrix en het codeboek.

Betrouwbaarheid en validiteit

De betrouwbaarheid van een onderzoek is gebaseerd op toevallige fouten (Verhoeven, 2014). Om de betrouwbaarheid zo goed mogelijk te waarborgen is er in dit onderzoek een poging gedaan om een pilot af te nemen bij de projecten. Echter, op de pilot kwamen geen antwoorden. Daarnaast is er gebruik gemaakt van een logboek met betrekking tot de dataverzameling vanuit de enquête (Bijlage 8). De rapportages en verantwoordingen in het logboek laten de keuzes en belemmeringen zien die tijdens het traject naar voren kwamen. Bij herhaling van het onderzoek kunnen deze fouten vermeden worden, wat een positieve invloed heeft op de betrouwbaarheid. Tijdens dit onderzoek kon er geen interbeoordelaarsbetrouwbaarheid worden toegepast, omdat dit veelal wordt toegepast bij observaties (Verhoeven, 2014). Dit was in het onderzoek niet van toepassing. Het gebruik van triangulatie was niet mogelijk, omdat het tijdsbestek dit niet toe liet. Dit geldt ook voor de iteratie.

De validiteit van het onderzoek doelt op de geldigheid en in hoeverre het onderzoek vrij is van systematische fouten (Verhoeven, 2014). Voor de interne validiteit is de instrumentatie gelijk gehouden. De respondenten hebben allemaal dezelfde vragenlijst ontvangen. Betreft de groei kunnen er in de tussentijd wel projecten zijn gestart of gestopt. Het is echter onduidelijk of dit het geval is. Mortaliteit is in dit onderzoek niet van toepassing, omdat er geen voor- en nameting heeft plaatsgevonden. De enquête kon niet anoniem worden ingevuld, want het is voor de organisatie relevant om de projecten bij naam te weten. Het is mogelijk dat de respondenten hierdoor wenselijke antwoorden hebben gegeven. Dit wordt versterkt door een extern voorval inzake het benaderen van de projectleiders voor de enquête. Er werd aangegeven bij voorkeur géén contact te zoeken, de enquête moest ook worden ingezien. Dit is terug te lezen in Bijlage 8. De enquête was niet aangepast, maar het kan zijn dat deze van te voren al is rondgegaan. Daarbij komt dat veel contactgegevens onjuist waren. Deze waren ook niet bekend bij het programmabureau van de Regiodeal. Dit moest proefondervindelijk in kaart worden gebracht, waardoor sommige respondenten de digitale vragenlijst op een andere dag hebben ontvangen. Het programmabureau kwam nog wel met een lijst, maar hiervan was proefondervindelijk bewezen, dat sommige contactgegevens daarvan óók niet juist waren. Van de 41 projecten hebben er 23 meegedaan aan dit onderzoek. Op basis van de berekening voor de steekproefomvang, met een foutmarge van 5 procent en een betrouwbaarheidsniveau van 95 procent, zouden er 38 respondenten vereist zijn om het onderzoek als representatief te beschouwen. Dit is in het geval van dit onderzoek niet het geval met de 23 respondenten. De onderzochte groep is te klein en select samengesteld. De groep projecten, die hebben meegedaan aan het onderzoek, hebben wel dezelfde kenmerken zoals beschreven in het theoretisch kader en de literatuur. Dit heeft een positieve invloed op de inhoudelijke generaliseerbaarheid naar andere situaties (externe validiteit). Voor de begripsvaliditeit zijn er antwoordopties gegeven. De moeilijke begrippen als burgerparticipatie en de vormen van afwikkeling zijn ondergebracht in stellingen of er zijn voorbeelden gegeven van opties. In dit onderzoek werden geen onderwerpen uitgevraagd die moesten worden opgesplitst in sub-dimensies.

Hoofdstuk 6: Resultaten

Er is onderzoek gedaan naar hoe het projectenlandschap eruit ziet in het sociale domein binnen de regio Den Haag Zuidwest. In dit hoofdstuk worden de belangrijkste resultaten weergegeven, gestructureerd per deelvraag. De desbetreffende deelvraag wordt bij de bijbehorende resultaten voor het overzicht nog een keer herhaald.

Deelvraag 1: Welke projecten binnen het sociaal domein zijn actief in de regio Den Haag Zuidwest en wie zijn de projectleiders?

De resultaten tonen aan dat er op het moment van onderzoek 41 projecten actief zijn. Vergeleken met de eerste gegevens zijn er drie projecten gestopt en één nog niet gestart (Bijlage 4). Daarnaast bleken tien contactgegevens en contactpersonen onjuist (Bijlage 4). In Tabel 3 is te zien dat de projectleiders voor drie projecten nog ontbreken. Uit de resultaten kan worden geconcludeerd dat er momenteel 41 projecten actief zijn, maar dat dit aspect dynamisch is en een verloop heeft. Dit geldt zowel voor de projecten als voor de bijbehorende projectleiders.

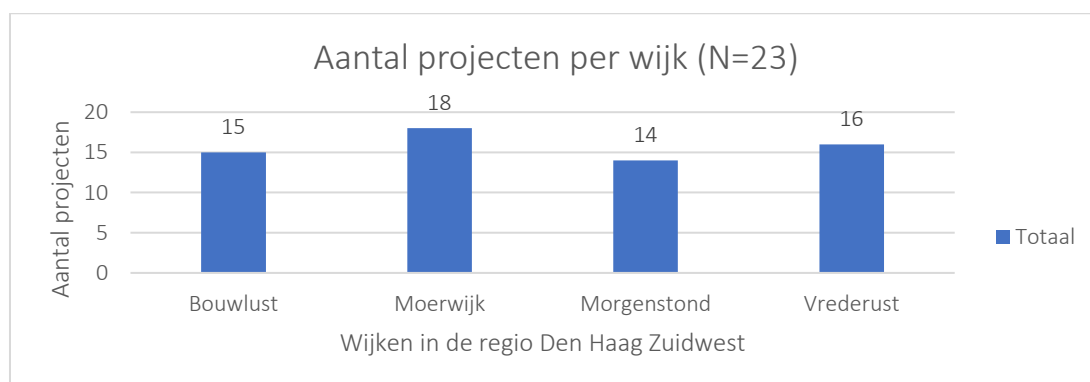
Tabel 3: Overzicht actieve projecten regio Den Haag Zuidwest en contactgegevens. Participanten van het onderzoek staan schuingedrukt en onderstreept weergegeven.

Projectnaam	Projectleiders/Contactpersonen	E-mail
1. Participatiekeuken en stadstuinieren		
2. <u>Vrederust Versnelt</u>		
3. <u>Vreedzame Wijken in Den Haag Zuidwest</u>		
4. <u>Wijkwinkel Bij Betje</u>		
5. <u>Beweeglabs/Haags Sportkwartier</u>		
6. <u>Lifegoals</u>		
7. <u>Nieuwe Gezinsketenaanpak</u>		
8. Talentstart		
9. <u>100 Buurttalenten (Moerwijk)</u>		
10. Instapeconomie		
11. Made in Moerwijk		
12. Ondernemend Bouwlust: Allekanten		
13. SROI Makelaar		
14. Van afval naar grondstof - groencollect		
15. <u>Aanpak Moerwijk West</u>		

16. KIES! Voor de Sociale Supermarkt		
17. <u>Buurtkamer Luyk 119 (Ontmoetingscentrum Jan Luykenlaan)</u>		
18. Skills in de stad		
19. <u>Inzicht</u>		
20. <u>JINC</u>		
21. <u>Pand Zuidwest</u>		
22. <u>Samenwerken Twickelstraat</u>		
23. <u>Lief en Leed Straatjes</u>		
24. <u>Zuidwest vertelt zijn verhaal</u>		
25. <u>Basis op Orde</u>		
26. Kinderopvang KOPgroep		
27. Pimp Zuidwest		
28. Stadslandbouw		
29. <u>Calibris Wijkleerbedrijf</u>		
30. Bedrijfscontactfunctionaris		
31. Wijkreporters		
32. <u>Alle kanten (als geheel)</u>		
33. <u>Honk 1: De winkel naar werk</u>		
34. Servicepunt Arbeid (SPA)		
35. Groene Matties		
36. Het bewonersbedrijf de Dreef		
37. <u>Kids op Dreef (Wij-kracht)</u>		
38. <u>Den Haag Blijft Staan (sportief plus)</u>		
39. Buurtconciërge (groencollect, alle kanten)		
40. <u>Urban Olympics</u>		
41. <u>Social Impact Makelaar</u>		

Deelvraag 2: Op welke wijken binnen de regio Den Haag Zuidwest richten deze projecten zich?

Uit de resultaten van het onderzoek blijkt dat de meeste projecten zich richten op de wijk Moerwijk (18) en het minst op Morgenstond (14). Tevens tonen de resultaten aan dat de projecten niet gelimiteerd zijn tot één enkele wijk. Dit is weergegeven in Tabel 4. Zo kunnen projecten zich op wel vier wijken tegelijk richten. De deelconclusie is dat de projecten zich voornamelijk richten op Moerwijk en het minst op Morgenstond, maar dat de projecten zich vooral richten op meerdere wijken tegelijkertijd. Dit verklaart dat de som van het aantal projecten per wijk bij hoger ligt dan het aantal respondenten.

Grafiek 1: Aantal projecten in de regio Den Haag Zuidwest per wijk.

Tabel 4: Overzicht van het aantal wijken waar de projecten zich op richten per project.

Projectnaam	1 wijk	2 wijken	3 wijken	4 wijken
Vrederust Versnelt	X			
Vreedzame Wijken Den Haag Zuidwest				X
Wijkwinkel Bij Betje	X			
Lifegoals				X
Nieuwe gezinsketenaanpak				X
Inzicht	X			
JINC				X
Pand Zuidwest				X
Samenwerken Twickelstraat	X			
Lief en Leed Straatjes				X
Zuidwest vertelt zijn verhaal				X
Basis op Orde				X
Calibris Wijkleerbedrijf	X			
Alle Kanten (geheel)			X	
Honk 1: De winkel naar werk				X
Kids op Dreef (Wij-Kracht)	X			
Den Haag Blijft staan (Sportief Plus)				X
Urban Olympics				X
Buurtkamer de Luyk 119 OJL	X			
Aanpak Moerwijk West	X			
100 Buurttalenten (Moerwijk)	X			

Beweeglab/Haags Sportkwartier			X	
Social Impact Makelaar				X
Totaal aantal projecten	9	0	2	12

Deelvraag 3: Wat is het hoofddoel en de werkwijze van de projecten in de regio Den Haag Zuidwest?

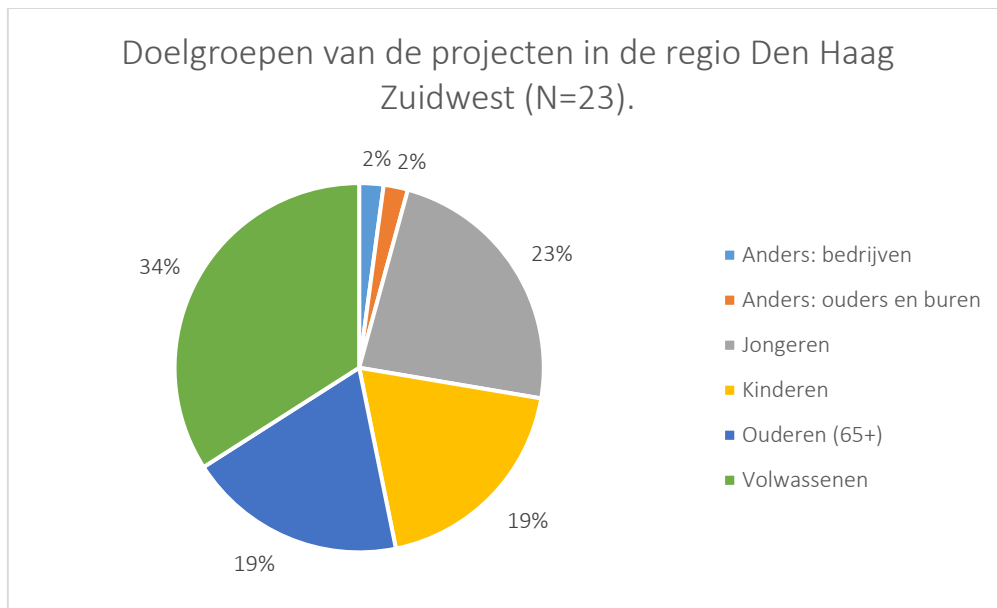
De resultaten voor deelvraag 3 tonen aan dat er overeenkomsten zijn tussen projecten op basis van de hoofddoelen die zij hanteren. Aan deze hoofddoelen zijn codes toegewezen voor de analyse. De projecten vertonen soortgelijke hoofddoelen op het gebied van sociale cohesie. Daarnaast geven de resultaten weer dat projecten meerdere hoofddoelen kunnen hebben. Dit is te zien op het gebied van beweging en ontmoeten, blijkt uit de beschrijving van het hoofddoel bij het project Urban Olympics: "Opdracht vanuit de gemeente om jongeren weer aan het bewegen te krijgen en in contact met elkaar te brengen" (zie Bijlage 5). Tot slot wordt er door de projecten ingezet op ontwikkeling en opleiding, het verbinden van interventies en/of doorverwijzen naar werk of de juiste partners. Fysieke ruimtes creëren of renoveren komt ook voor in de resultaten (zie Bijlage 5).

Voor de werkwijze van de projecten geldt dat deze sterk uiteenlopen in vergelijking tot de hoofddoelen. Door het coderen zijn er overeenkomsten in werkwijze te zien op het gebied van inzetten van laagdrempeligheid, professionele ondersteuning, leertrajecten, fysieke ruimte creëren, activiteiten en het principe voor en door bewoners. Echter, de werkwijze is erg specifiek. Dit blijkt uit de beschrijving van de werkwijze van het project Nieuwe Gezinsketenaanpak: "De gezinsketenaanpak gaat uit van een brede, gezinsgerichte aanpak van overgewicht in afstemming tussen het zorgdomein en het sociaal domein. Hierbij gaat het om signaleren en begeleiden van kinderen met ernstig overgewicht. Het kind en het gezin worden begeleid door een centrale zorgverlener (CZV), dit is een jeugdverpleegkundige van Centra voor Jeugd en Gezin (CJG) met extra uren voor inzet op integrale begeleiding van deze kinderen en gezinnen. De centrale zorgverlener werkt samen met het gezin in de aanpak van de (multi)problematiek en het creëren van een gezond opvoedklimaat" (zie Bijlage 5).

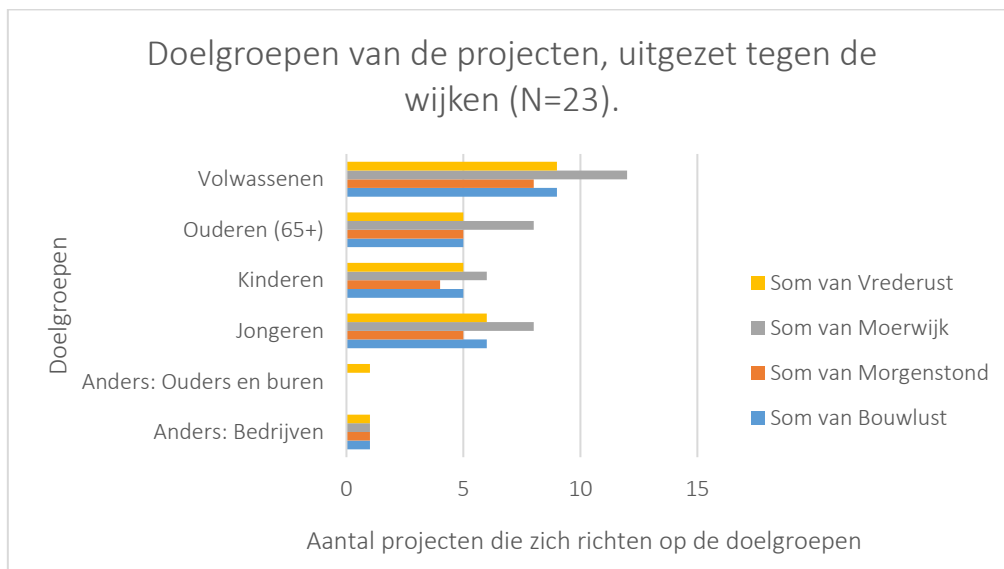
Er kan worden geconcludeerd dat de hoofddoelen van de projecten in het onderzoek onderlinge overeenkomsten vertonen, terwijl de werkwijze van de projecten zeer specifiek zijn.

Deelvraag 4: Wat zijn de kenmerken van de projecten in het sociale domein binnen de regio Den Haag Zuidwest betreft doelgroepen, thema, burgerparticipatie, looptijd en afwikkeling?

De resultaten laten zien dat de projecten zich voornamelijk richten op de volwassenen in de omgeving van Den Haag Zuidwest (zie Grafiek 2). Hierna volgen de jongeren, ouderen (65+) en kinderen. Ook hier geldt dat één enkel project zich op meerdere doelgroepen kan richten. De doelgroepen worden het meest vertegenwoordigd in Moerwijk. Grafiek 3 toont aan dat er minimale verschillen zijn tussen de verdeling van de overige doelgroepen over de wijken. Er kan worden geconcludeerd dat de projecten zich voornamelijk richten op volwassenen. De percentages van de doelgroepen liggen niet ver uit elkaar, omdat de projecten zich op meerdere doelgroepen kunnen richten.

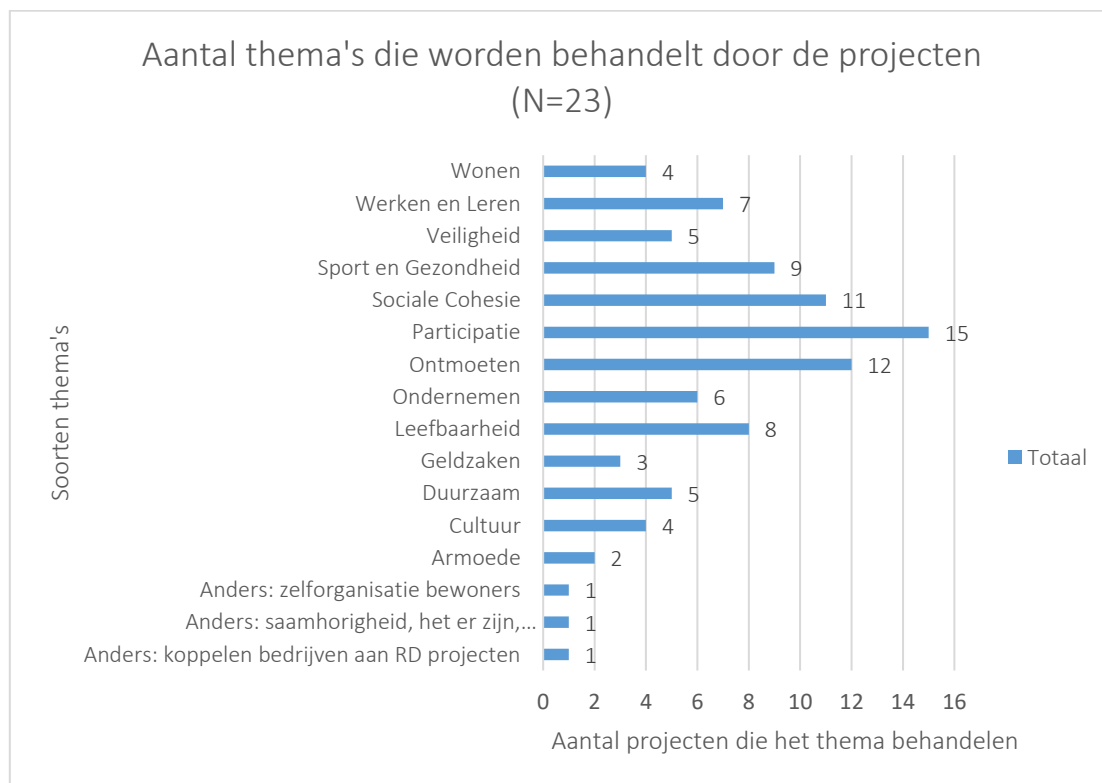
Grafiek 2: Percentage projecten die zich richten op de verschillende doelgroepen in de regio Den Haag Zuidwest.

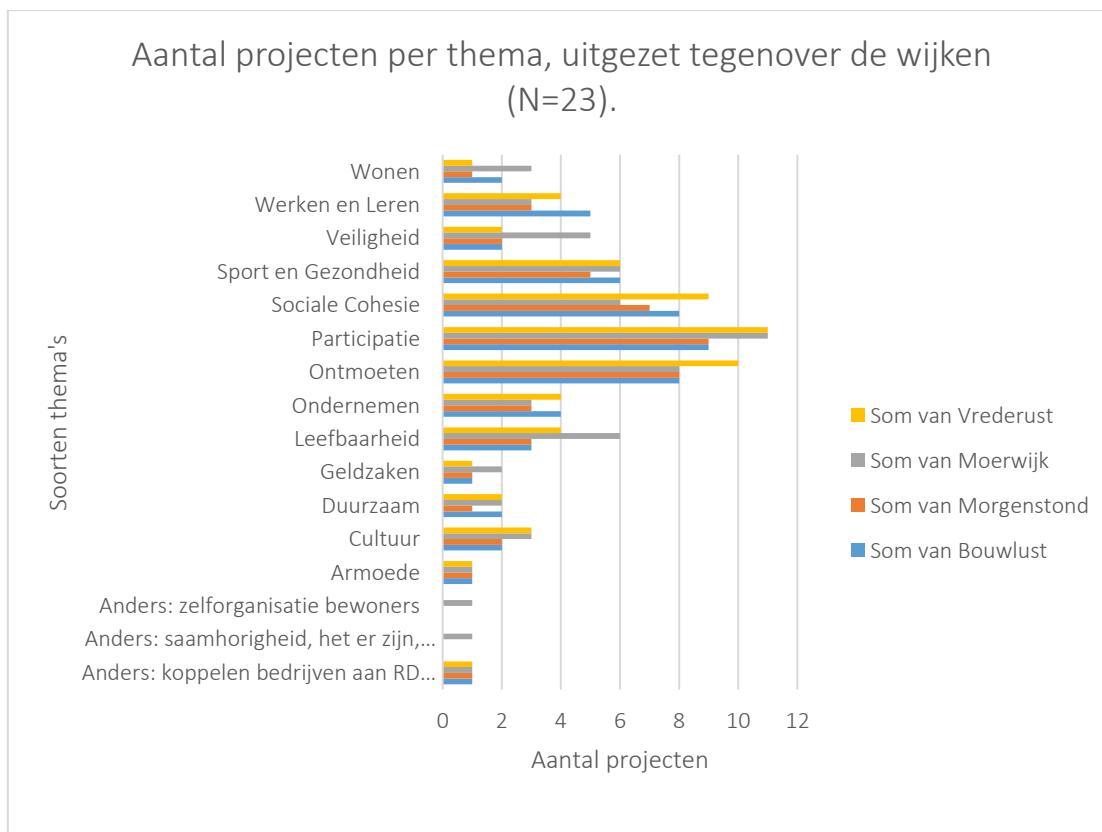
Grafiek 3: Aantal projecten die de doelgroepen behandelen per wijk. De som van het aantal doelgroepen per wijk is hoger dan het aantal respondenten. De projecten kunnen zich op meer dan één doelgroep richten.

Betreft de thema's laat het onderzoek zien dat het thema participatie het meest wordt genoemd door de respondenten (zie Grafiek 4). Hierna volgen ontmoeten, sociale cohesie, sport en gezondheid en leefbaarheid in volgorde van groot naar klein. Grafiek 5 laat de verdeling van thema's per wijk zien. De verschillen zijn op veel vlakken minimaal, omdat zij zich immers op meerdere wijken kunnen richten. Opvallend is dat participatie en ontmoeten dominant is in Vrederust, maar leefbaarheid dominant is in Moerwijk. Vanuit deze resultaten kan de conclusie worden getrokken dat participatie, ontmoeten en

sociale cohesie de top 3 thema's zijn in de regio, maar dat de concentratie van thema's per wijk verschillend is.

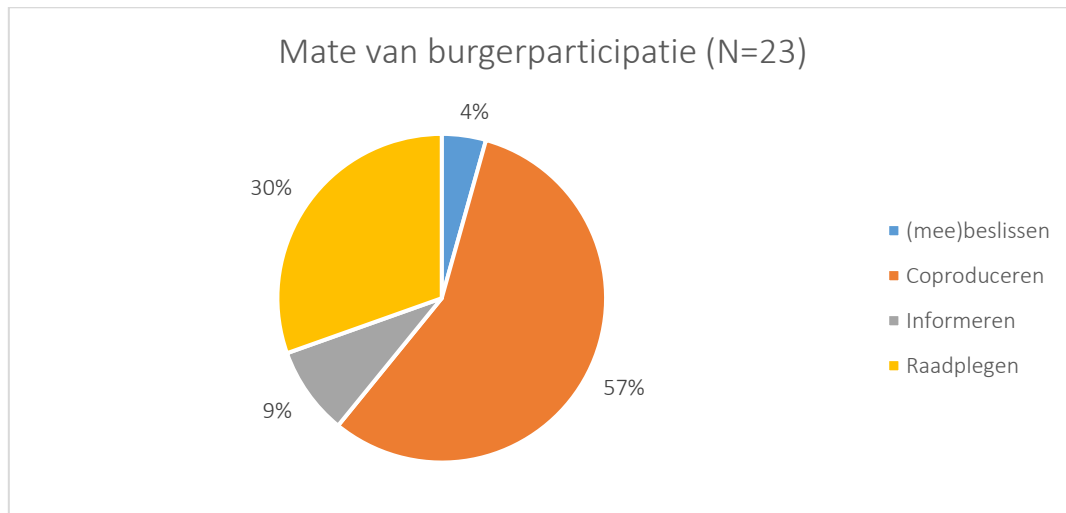

Grafiek 4: Aantal thema's die door de projecten in regio Den Haag Zuidwest worden behandeld.

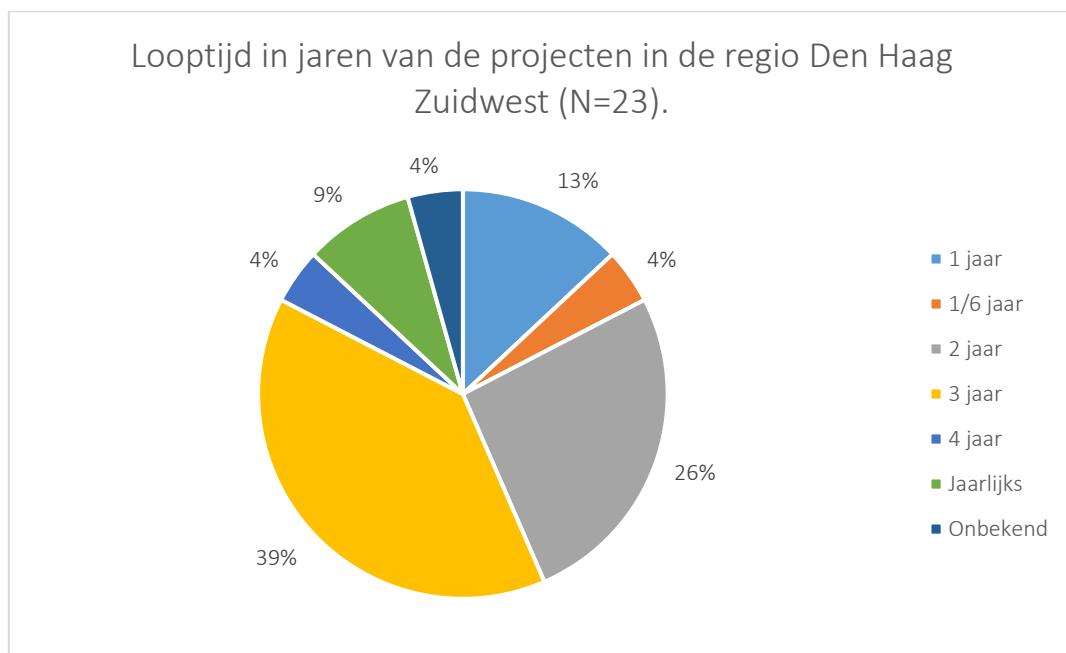
Grafiek 5: Aantal projecten per thema, uitgezet tegenover de wijken in de regio Den Haag Zuidwest.

De mate van burgerparticipatie is ook in kaart gebracht over de gehele regio van Den Haag Zuidwest voor deelvraag 4. De resultaten geven aan dat het grootste deel van de projecten zich inzet op coproduceren. Raadplegen volgt als tweede meest gekozen vorm van burgerparticipatie. Slechts 4 procent van de projecten beoogt het niveau van (mee)beslissen te halen. De overige projecten hanteren informeren. Dit wordt weergegeven in Grafiek 6. Er kan worden geconcludeerd dat de meeste projecten uitgaan van de een na hoogste vorm van burgerparticipatie, namelijk coproduceren.

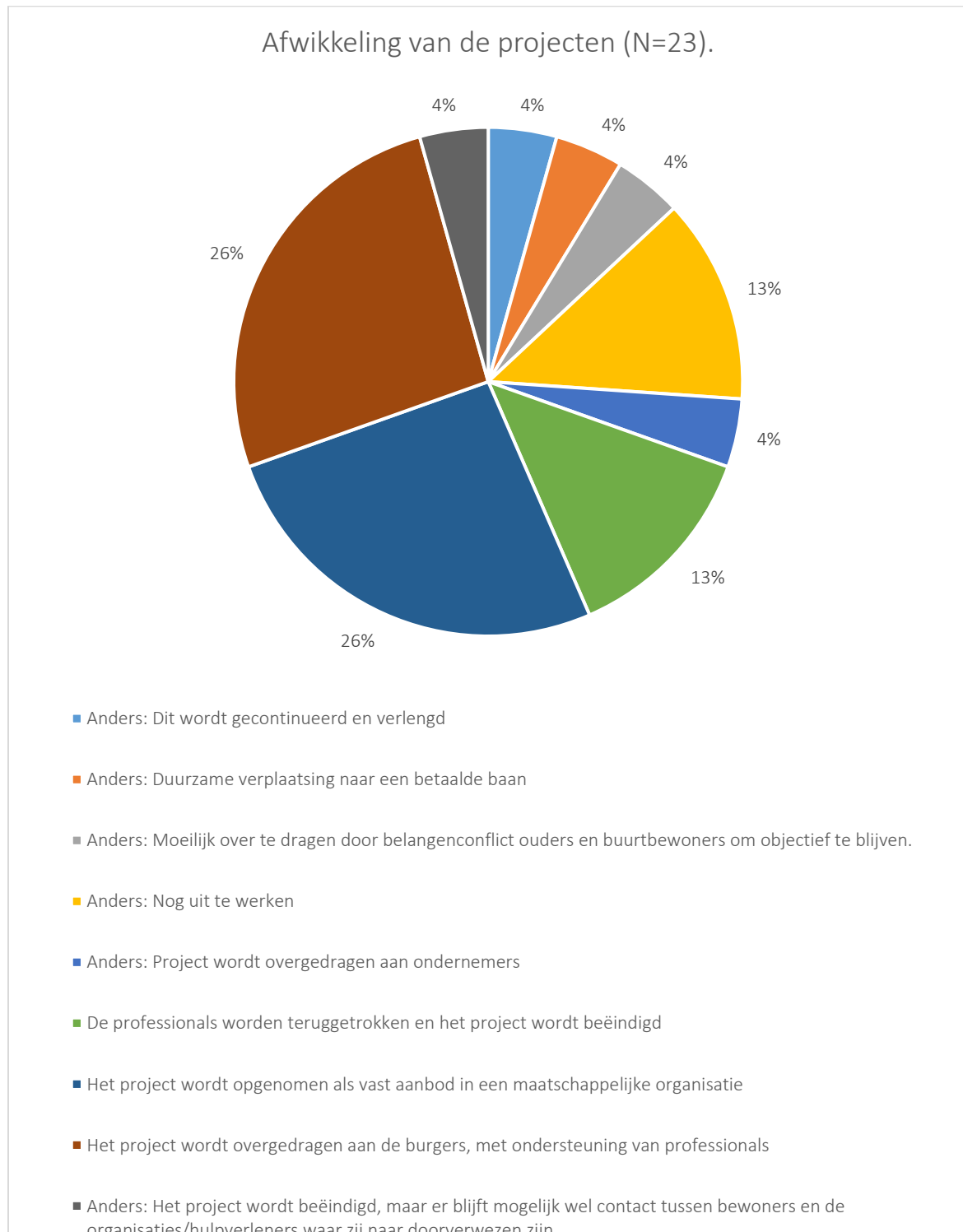
Grafiek 6: Procentuele verhouding van de mate van burgerparticipatie met betrekking tot de projecten in de regio Den Haag Zuidwest.

De resultaten uit Grafiek 7 geven weer dat de looptijd zich het meest richt op twee tot drie jaar. Ook blijkt uit het onderzoek dat sommige projecten geen looptijd hebben, maar jaarlijks afhankelijk zijn van subsidie en geen zicht hebben op een looptijd. Dit komt in zekere mate overeen met de projecten die aangeven dat de looptijd onbekend is. Dit is ook terug te zien in Grafiek 7. Er kan worden geconcludeerd dat de projecten veelal kortstondig zijn en er geen uitzonderingen zijn van projecten met een langere looptijd.

Grafiek 7: Looptijd in jaren van de projecten in de regio Den Haag Zuidwest.

De resultaten met betrekking tot het laatste kenmerk uit deelvraag 4 tonen aan dat de afwikkeling van de projecten zich focussen op vormen van voortzetting. Er zijn nog wel projecten die nog geen beslissing hebben genomen ten aanzien van de afwikkeling van het project. De overige antwoorden geven andere vormen van voortzetting aan. Met uitzondering van een project wat aangeeft dat het moeilijk over te dragen is. Dit wordt weergegeven in Grafiek 8. Er kan worden geconcludeerd dat de meeste projecten zich inzetten op een vorm van continuering.

Grafiek 8: Procentuele verdeling van de verschillende mogelijkheden met betrekking tot het beëindigen van de projecten in de regio Den Haag Zuidwest.

Deelvraag 5: Hoe verhoudt de overlap van projecten zich tot de doelgroepen?

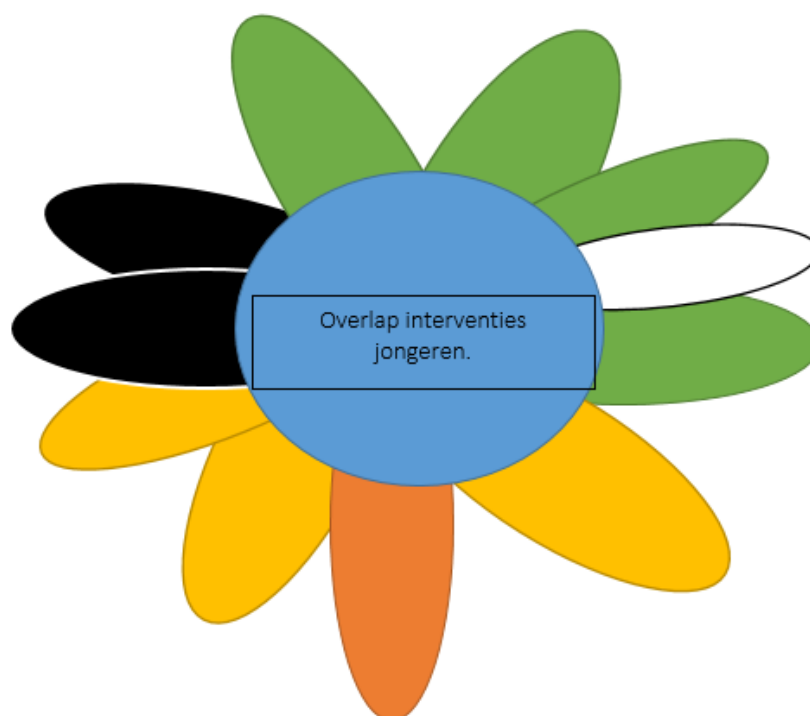
Tot slot blijkt uit de data van het onderzoek dat de overlap zich zowel op het gebied van de projecten onderling voordoet als op de doelgroepen. Dit is weergegeven in Figuur 3, 4, 5 en 6. In Bijlage 8 staat een overzicht van de projecten die zich richten op dezelfde doelgroep. De meeste overlap vindt plaats bij de doelgroep volwassenen. Er kan worden geconcludeerd dat de concentratie projecten per doelgroep zorgt voor overlap.

Figuur 3: Visualisatie van de overlap tussen de projecten onderling op basis van hoofddoel, aangegeven door de kleuren, met betrekking tot de doelgroep kinderen.

Groen	Sociale cohesie.	Wit-groen (rand)	Kinderparticipatie. Levenservaring.	Geel	Beweging. Ontmoeten.
Grijs	Ontwikkeling. Opleiden.	Wit-blauw (rand)	Verbinden.	Oranje	Hulpvragen. Doorverwijzen.
Donkerblauw	Leefstijl.	Zwart	Fysieke Ruimtes.		

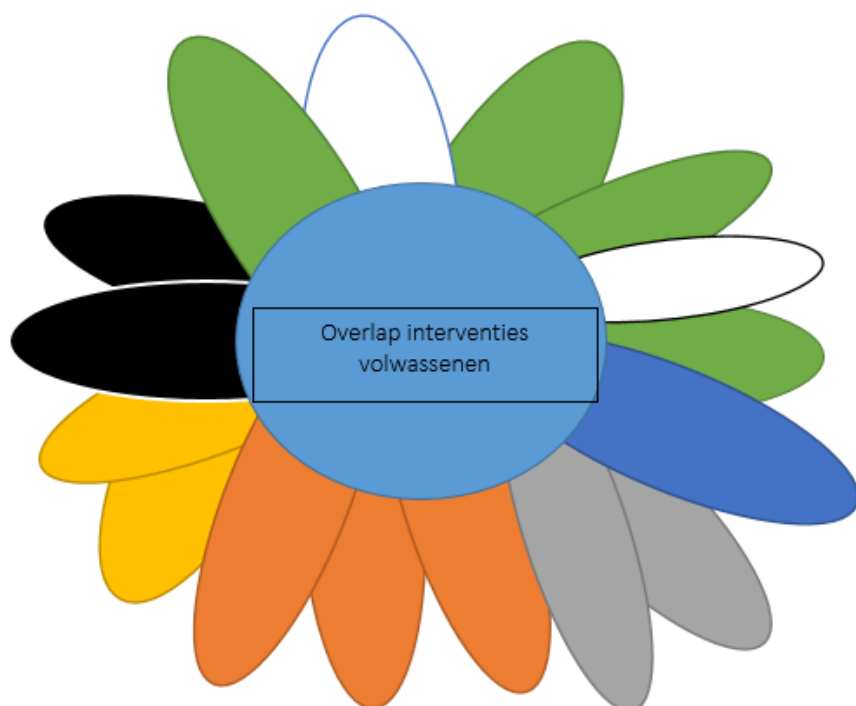
Legenda 1: Betekenis kleuren voor visualisatie Figuur 3.

Figuur 4: Visualisatie van de overlap tussen de projecten onderling op basis van hoofddoel, aangegeven door de kleuren, met betrekking tot de doelgroep jongeren.

Groen	Sociale cohesie.	Geel	Beweging. Ontmoeten.	Oranje	Hulpvragen. Doorverwijzen.
Grijs	Ontwikkeling. Opleiden.	Wit-zwart (rand)	Verbinden.		
Donkerblauw	Leefstijl.	Zwart	Fysieke Ruimtes.		

Legenda 2: Betekenis kleuren voor visualisatie Figuur 4.

Figuur 5: Visualisatie van de overlap tussen de projecten onderling op basis van hoofddoel, aangegeven door de kleuren, met betrekking tot de doelgroep volwassenen.

Groen	Sociale cohesie.	Wit-blauw (rand)	Verbinden.	Oranje	Hulpvragen. Doorverwijzen.
Grijs	Ontwikkeling. Opleiden.	Zwart	Fysieke Ruimtes.	Wit-zwart (rand)	Onderzoek. Wonen.
Donkerblauw	Leefstijl.	Geel	Beweging. Ontmoeten.		

Legenda 3: Betekenis kleuren voor visualisatie Figuur 5.

Figuur 6: Visualisatie van de overlap tussen de projecten onderling op basis van hoofddoel, aangegeven door de kleuren, met betrekking tot de doelgroep ouderen (65+).

Groen	Sociale cohesie.	Geel	Beweging. Ontmoeten.
Zwart	Verbinden.	Oranje	Valpreventie.
Wit-Blauw (rand)	Hulpvragen. Doorverwijzen.		

Legenda 4: Betekenis kleuren voor visualisatie Figuur 6.

Samenvattend zijn de belangrijkste resultaten dat er momenteel 41 projecten actief zijn in de regio, maar het overzicht hiervan ontbreekt. Veel projectleider en contactgegevens waren niet bekend. Het feit dat er 3 projecten waren gestopt en 1 project nog niet was gestart toont aan dat dit niet uitputtend is. Tussen de projecten zijn overeenkomsten op het gebied van hoofddoelen, zoals bij sociale cohesie. De projecten kunnen ook 2 hoofddoelen verenigen, zoals ontmoeting en beweging. De werkwijze van de projecten is daarentegen erg specifiek. Daarnaast tonen de resultaten aan dat dat de projecten zich op meerdere wijken, doelgroepen en thema's tegelijkertijd kunnen richten. Voor de wijken geldt dat de meeste projecten zich op Moerwijk focussen en de minste projecten op Morgenstond. Daarbij behandelen de projecten de doelgroep volwassenen het meest, gevolgd door jongeren, ouderen (65+) en kinderen. Betreft de thema's gaat het veelal om participatie, ontmoeten en sociale cohesie. Welke thema's dominant zijn per wijk kan verschillen. De meeste projecten zetten zich qua burgerparticipatie in op coproduceren en raadplegen. Daarbij is de duur van de projecten het meest aangegeven als 2 en 3 jaar en richten zij zich voor de afwikkeling voornamelijk op vormen van continuering.

Hoofdstuk 7: Conclusie

Voor het creëren van een overzicht van de projecten binnen het sociale domein in de regio Den Haag Zuidwest is onderzoek gedaan met de volgende centrale onderzoeksvraag:

“Hoe ziet het projectenlandschap in het sociale domein eruit binnen de regio Den Haag Zuidwest en wat betekent dit voor de bewoners?”

Het antwoord op deelvraag 1 is dat er momenteel 41 projecten actief zijn binnen het sociaal domein in de regio Den Haag Zuidwest. Vergeleken met de literatuur betreft de 40 prachtwijken zijn dit minder projecten. De situatie in de literatuur laat zien dat hier 1.000 projecten werden genoemd binnen het sociale domein. Dit was wel op grotere schaal in vergelijking tot dit onderzoek. In dit onderzoek ging het over 4 wijken en in die vergelijkbare situatie ging het om 40 (pracht)wijken. Daarnaast kan worden beaamt dat de projecten overeenkomsten vormen met het verloop en de coördinatie, beschreven in de literatuur. Vergeleken met de eerste lijst van projecten zijn er drie projecten gestopt en één enkel project nog niet gestart. Dit komt overeen met het feit dat er in de loop van tijd projecten worden beëindigd, maar ook weer kunnen worden gestart. Het gebrek aan een overzicht van de juiste projectleiders sluit aan bij het gebrek aan coördinatie.

Met betrekking tot deelvraag 2 kan elk project zich op meerdere wijken tegelijkertijd richten. Dit is bij 12 projecten het geval. De meeste projecten richten zich op Moerwijk (18) en de minste projecten op Morgenstond (14). De overige projecten richten zich op één wijk of drie wijken.

Op deelvraag 3 kan het volgende antwoord geformuleerd worden. De projecten onderling vormen overeenkomsten op basis van de hoofddoelen. Dit is voornamelijk op het gebied van sociale cohesie. Tevens kan een project twee hoofddoelen in zich hebben, zoals ontmoeten en beweging bij het project Urban Olympics (zie Bijlage 5). Daarnaast wordt er ingezet op ontwikkeling en opleiding, het verbinden van interventies en/of doorverwijzen naar werk of de juiste partners. Dit is gelijk aan de situatie die beschreven is in de literatuur. Hier wordt aangehaald dat er op het eerste gezicht overeenkomsten te vinden zijn. De kracht van deze overeenkomsten wordt vervolgens minder door de werkwijze van de projecten. De werkwijze is erg specifiek, zoals blijkt uit de beschrijving van het project Nieuwe Gezinsketen aanpak (zie Bijlage 5). Dit sluit aan bij het onderwerp concurrentie en unique selling points in de literatuur. Deze unieke eigenschappen van producten en diensten bevinden zich immers binnen het sociale domein in de methode/werkwijze.

Het antwoord voor deelvraag 4 wordt beschreven op basis van de onderwerpen in de deelvraag, namelijk doelgroepen, thema's, burgerparticipatie, looptijd en afwikkeling. Kenmerkend voor de doelgroepen is dat de projecten zich op verschillende doelgroepen tegelijk focussen. De doelgroep volwassenen komt het meest voor. Dit sluit aan bij de besproken overlap in de literatuur. Hierin staat dat elke mogelijke doelgroep voorbij komt. Deze doelgroepen zijn specifiek uitgewerkt, maar in dit onderzoek is het algemeen gehouden voor het overzicht. Doordat de mensen meerdere problemen ervaren in de omgeving van het onderzoek is de strekking hetzelfde. Deze kenmerken zijn ook terug te zien in de thema's. Één project kan meerdere thema's behandelen, waarbij participatie, ontmoeten en sociale cohesie het meest worden aangegeven.

De mate van burgerparticipatie bevindt zich voornamelijk op de positie van coproduceren en raadplegen. Een klein deel van de projecten beoogt de hoogste trede te hanteren, namelijk (mee)beslissen. Dit komt overeen met het theoretisch kader en de literatuur waar beschreven werd dat er veel wordt ingezet op burgerparticipatie. Daarnaast toont het onderzoek aan dat de looptijd van de projecten het meest gericht is op twee tot drie jaar. Dit sluit aan bij het onderwerp uit de literatuur betreft de tijdelijk aard van projecten. De data laat overigens zien dat er ook projecten zijn waarbij de looptijd onzeker is. In die gevallen is de looptijd nog niet bekend of zijn de projecten jaarlijks afhankelijk van continuering.

De tijdelijke aard van de projecten wordt in 52 procent van de gevallen opgevangen. Dit wordt vooral gedaan door het overdragen van de projecten aan de burgers met professionele ondersteuning of een opname van het project als vast aanbod binnen een maatschappelijke organisatie. Voor 13 procent geldt dat de professionals worden teruggetrokken en het project wordt beëindigd.

In dit onderzoek is deze wijze van afwikkeling niet dominant, terwijl dit in de literatuur en theoretisch kader als veel voorkomend fenomeen is beschreven. Dit verschilt met de wijze van continuering in de literatuur.

Voor deelvraag 5 kan geconcludeerd worden dat de overlap van projecten zich het meest verhoudt tot de doelgroep volwassenen. Een volwassen persoon in de regio Den Haag Zuidwest kan met 16 diverse projecten te maken hebben. Dit terwijl er tussen de projecten overeenkomsten zijn betreft de hoofddoelen. De overlap verhoudt zich het minst tot de doelgroep kinderen en ouderen (65+). De bevindingen komen overeen met de beschreven overlap in de literatuur, waarbij één gezin of persoon te maken kan hebben met veel verschillende initiatieven, begeleiders, hulpverleners en doorverwijzers.

Eindconclusie

Het projectenlandschap in het sociale domein binnen de regio Den Haag Zuidwest heeft veel overeenkomsten met het theoretisch kader en de literatuur. Er kan geconcludeerd worden dat het projectenlandschap gekenmerkt wordt door een versnippering van projecten die hulp- en dienstverlening verzorgen aan mensen met meerdere problemen. Dit zorgt voor de nodige overlap in het projectenlandschap op basis van doelgroepen, thema's en hoofddoelen. De specifieke werkwijze, die eveneens in de literatuur wordt aangehaald als oorzaak van concurrentie, is in dit projectenlandschap ook aanwezig. Dit betekent voor de bewoners van Zuidwest dat zij met veel verschillende projecten te maken kunnen hebben. Daarbij komt het feit dat er veel van de bewoners gevraagd wordt, omdat er wordt ingezet op burgerparticipatie in de vorm van raadplegen en coproduceren. De tijdelijkheid van de projecten betekent voor de bewoners onzekerheid. De projecten houden wel hoofdzakelijk rekening met de besproken essentie van continuering in de literatuur door dit in verschillende vormen te realiseren.

Hoofdstuk 8: Discussie

De betrouwbaarheid en validiteit met betrekking tot het onderzoek is meegenomen in hoofdstuk 6: Methode. Om deze reden wordt dit niet nogmaals herhaald in de discussie. De discussie zal voornamelijk gericht zijn op de interpretaties van de resultaten, mogelijke beperkingen van het onderzoek, de implicaties en suggesties ten aanzien van een vervolgonderzoek.

Allereerst de interpretaties van de resultaten. De resultaten van het onderzoek komen voor een groot gedeelte overeen met de verwachtingen. Dit zal nader worden toegelicht. De literatuur en het theoretisch kader laat zien dat er een grote onoverzichtelijke infrastructuur kan ontstaan met betrekking tot de projecten als aanvulling op de huidige zorg- en dienstverlening aan mensen met multi-problematiek. De omvang van deze infrastructuur is niet te vergelijken met de resultaten uit het onderzoek. Zo gaat het in de literatuur met betrekking tot de projectencarrousel om een analyse van de 40-prachtwijken. In dit onderzoek gaat het om de regio Den Haag Zuidwest met vier woonwijken. Uit de gelijkenissen op het gebied van overlap, coördinatie, afstemming en continuïteit kan er worden opgemaakt dat het wenselijk is om hier meer aandacht aan te besteden.

Buiten de interpretaties zijn er nieuwe inzichten naar voren gekomen betreft de bereidwilligheid van de projectleiders en betrokkenen. Er werd geen medewerking verleend op het gebied van de dataverzameling. Zo werd er aangegeven liever géén contact te zoeken met de projectleiders van de projecten. Daarbij komt dat slechts 23 projecten hebben meegedaan aan dit onderzoek. Dit heeft ook weer invloed op de waarde van dit onderzoek.

De waarde van dit onderzoek is beperkt door de betrouwbaarheid en validiteit. Deze beperkingen zijn al eerder besproken in de methode (zie Hoofdstuk 5). Er zijn wel mogelijkheden om de betrouwbaarheid en validiteit te verbeteren. Deze zullen inhaken op de informatie van de betrouwbaarheid en validiteit in het eerder aangegeven hoofdstuk. Allereerst kan de steekproefomvang worden vergroot. Dit is mogelijk door voorafgaand de bereidwilligheid (het nieuwe inzicht) te onderzoeken. Op basis van de argumenten kan de dataverzameling wellicht zo worden aangepast dat de doelgroep wel wil deelnemen. Daarnaast kan de data-verzameling wellicht anoniem plaatsvinden, als de organisatie geen baat heeft bij specifieke gegevens per project, waardoor de kans op wenselijke antwoorden kleiner is. Ook is het mogelijk om de digitale vragenlijst op dezelfde dag naar alle personen te sturen. Dit is een verbetering, omdat er in hoofdstuk 5 is aangegeven dat dit niet mogelijk was. Op deze manier worden de omstandigheden zoveel mogelijk gelijk gehouden. Wat wel sterk is aan het onderzoek is dat de enquête gebaseerd is op de literatuur en het theoretisch kader. De moeilijke begrippen zijn vormgegeven als stellingen of antwoordopties, waardoor het duidelijk is wat hiermee wordt bedoeld. Door het theoretisch kader en de literatuur goed terug te laten komen in het onderzoek is het mogelijk om de verbanden te leggen. Dit is een sterk punt van het onderzoek. Hierdoor is, ondanks de beperkte betrouwbaarheid en validiteit, wel een beeld geschept van het projectenlandschap.

Tot slot worden de implicaties besproken. De bevindingen van het onderzoek kunnen van belang zijn voor het beleid vanuit de gemeente Den Haag ten aanzien van de Regiodeal. Het kan ertoe leiden dat er meer afstemming, coördinatie en samenwerkingen gaan plaatsvinden tussen de projecten. Dit zal gevolgd kunnen worden door veranderingen in de praktijk. Wellicht wordt het overzicht van de regio Den Haag Zuidwest bevordert door het onderzoek, waardoor het voor de bewoners duidelijker is wat er in de omgeving gebeurt. Tevens kan dit in de praktijk ervoor zorgen dat de bewoners minder bevreemd en/of belast worden, omdat er minder overlap is tussen de projecten. Echter, de situatie kan op basis van dit onderzoek ook niet veranderen. Indien dit het geval is zal de overlap betreffen de diverse projecten gestaag toe nemen, misschien zelfs tot een omvang zoals beschreven in de literatuur en het theoretisch kader. De bewoners worden dan te veel belast en kunnen minder gemotiveerd zijn om te participeren aan de projecten. De resultaten van de projecten zijn in die situatie minimaal zoals beschreven in de literatuur. Tevens wordt het onwaarschijnlijk dat de burgers na het beëindigen van alle projecten beschikken over de kwaliteit om het zelf voort te zetten.

Vanuit de bovenstaande alinea over de implicaties is er één aanbeveling geformuleerd voor een vervolgonderzoek, namelijk:

1. Kwalitatief onderzoek naar samenwerking tussen projecten.
Het vervolg onderzoek richt zich op kwalitatief onderzoek. Hierbij moeten de projecten benaderd worden voor een interview. Uit de interviews moet naar voren komen hoe de projecten denken over eventuele samenwerkingen met andere projecten, wat voor belemmeringen zij voorzien of hebben ervaren met eerdere samenwerkingen. Het onderzoek zou moeten aantonen in hoeverre het mogelijk is om samenwerkingen te creëren tussen de projecten en wat hierbij belangrijke aspecten zijn.

Hoofdstuk 9: Aanbevelingen

Op basis van de conclusie(s) zijn de volgende aanbevelingen geformuleerd. De aanbevelingen zijn opgesplitst in algemene aanbevelingen en aanbevelingen die specifiek gericht zijn op de living labs van de organisatie.

Algemene aanbevelingen

1. Stem de projecten op voorhand af met de omgeving.

Op basis van het onderzoek en de literatuur betreft afstemming en coördinatie wordt er aanbevolen om de projecten op voorhand af te stemmen met de omgeving. Het is aan te bevelen om de afstemming te laten plaatsvinden op de elementen uit het onderzoek, namelijk op de wijken, doelgroepen, thema's en hoofddoel. Neem daarbij de lopende projecten in acht. Hiermee wordt voorkomen dat de nieuwe projecten die worden gestart de huidige overlap versterken. Het advies is om dit op zeer korte termijn in werking te stellen, zodat de omvang van de aanwezige overlap niet rap toeneemt. Deze taak kan worden uitgevoerd door een medewerker van de gemeente Den Haag die betrokken is bij de regio Zuidwest, zodat er één centraal aanspreekpunt is.

2. Het samenvoegen van nog op te starten projecten.

Ook hier geldt dat er op basis van het onderzoek en de literatuur betreft afstemming en coördinatie wordt aanbevolen om de projecten samen te voegen. Het advies is om te beginnen bij projecten die nog moeten starten of nog een aanvraag moeten doen op de Regiodeal, omdat hier de werkwijze nog niet in beton gegoten is. Het onderzoek toont immers aan dat de huidige werkwijze van de projecten erg specifiek is, wat concurrentie in de hand werkt volgens de literatuur. Daarnaast belemmert dit eventuele samenwerkingen. Door dit aan de voorkant aan te pakken wordt dit vermeden. Tevens zorgt het samenvoegen van projecten voor minder overlap in het projectenlandschap van de regio. Zo wordt hier ook aanbevolen om dit op korte termijn op te nemen als taak van de gemeente Den Haag.

3. Het verlengen van de looptijd van de projecten met minimaal 2 jaar.

Vanuit het onderzoek en de literatuur met betrekking tot het onderwerp continuering wordt er aanbevolen om de looptijd van projecten (dus ook de Regiodeal) te verlengen met minimaal twee jaar. Door het korte tijdsbestek is het niet aannemelijk dat de burgers zelfstandig de resultaten kunnen vasthouden, zoals beschreven in de literatuur over de tijdelijke aard van projecten. Door de looptijd te verlengen met minimaal twee jaar zijn de resultaten van de projecten groter en kunnen deze beter worden behouden. Dit gaat meer geld kosten, maar met de voorgaande aanbevelingen meegewogen gaat kwaliteit boven kwantiteit. Door het beperken van de omvang van het projectenlandschap wordt geld bespaard, wat anders zou worden besteed aan het opstarten van nieuwe projecten. Het wordt aanbevolen, op basis van de looptijd van de Regiodeal tot en met 2022, om hier op korte termijn een beslissing over te nemen.

Aanbevelingen gericht op de living labs

1. Richt de organisatie op kinderen en/of ouderen.

Naar aanleiding van het onderzoek is het aan te bevelen om de organisatie te richten op kinderen en/of ouderen (65+). De meeste overlap doet zich voor op de doelgroep jongeren en volwassenen. Het onderzoek, de literatuur en het theoretisch kader laten zien dat het wenselijk is om de aanwezige overlap en concurrentie niet te versterken. Dit komt niet ten goede aan de projecten onderling en de bewoners van de regio Den Haag Zuidwest. Tevens is het aan te bevelen om hier zo snel mogelijk mee te beginnen. Dit zorgt immers voor een duidelijkere richting van de organisatie, wat ook weer kan worden uitgedragen naar de omgeving.

2. Beperk de beweeglabs/trefpunten tot Bouwlust-Vrederust en Morgenstond.

Op basis van het onderzoek wordt de aanbeveling geformuleerd om de focus van de organisatie te beperken tot de wijken Bouwlust-Vrederust en Morgenstond waarin zij nu al actief is. In de weergave van het toekomstbeeld werd in elke wijk een beweeglab/trefpunt geschetst. Op basis van de resultaten is het niet aan te bevelen om te beginnen in de wijk Moerwijk, omdat deze wijk de grootste concentratie projecten toont. Indien dit wel wordt gedaan resulteert dit in een grotere overlap, wat nadelig is voor de bewoners. Daarnaast versterkt dit de mogelijke concurrentie. Met het oog op de looptijd van de beweeglabs/trefpunten tot en met 2022 is het aan te bevelen om op korte termijn deze beslissing te nemen. Hierdoor kunnen ook financiële middelen vrijkomen, die waren gereserveerd voor de nog te ontwikkelen beweeglabs/trefpunten, om anders te kunnen worden besteed. Bijvoorbeeld aan de werkzaamheden van aanbeveling 1 en 3.

3. Voer 3 kwalitatieve gesprekken met andere projecten in de regio Den Haag Zuidwest.

Het onderzoek, de literatuur en het theoretisch kader toont aan dat afstemming, coördinatie en samenwerkingen wenselijk zijn tussen de projecten. Hierdoor is het aan te bevelen om kwalitatieve gesprekken te voeren met de projectleiders. Deze kwalitatieve gesprekken hebben ten doel eventuele verbindingen en samenwerkingen tot stand te laten komen. Dit draagt tevens bij aan het verminderen van de aanwezige overlap van de projecten, maar draagt ook bij aan de voorgenomen integrale aanpak van de organisatie. Daarnaast wordt aanbevolen om te beginnen met projecten die thema's hanteren welke overeenkomen met de thema's van de eigen organisatie. De kans op succesvolle verbindingen en samenwerking wordt hiermee vergroot. De aanbeveling is om met drie gesprekken te beginnen, omdat er op basis van deze gesprekken informatie wordt opgedaan die kan worden ingezet bij de nog te voeren gesprekken. Denk hierbij aan eventuele knelpunten, behoeften en wensen ten aanzien van verbindingen en samenwerkingen. Deze gesprekken kunnen worden gevoerd door een collega van het actieteam. Daarnaast is het ook mogelijk om een netwerker in te zetten, indien het budget dit toe laat. Deze netwerker moet wel onderdeel worden van het actieteam, omdat anders het gezicht van de beweeglabs/trefpunten vervaagt.

Hoofdstuk 10: Zelfreflectie

Voor de zelfreflectie worden belangrijke keuzes met betrekking tot het beroepsproduct en het proces besproken.

Voor het beroepsproduct is de belangrijke keuze gemaakt om te focussen op de projecten in het sociaal domein binnen de Regio Den Haag Zuidwest. In de eerste instantie is vanuit de organisatie benoemd dat er meer focus moet liggen op de projecten die zich richten op sport en gezondheid. Ik was al bezig met het theoretisch kader en de literatuur, waardoor ik kon aantonen dat het belangrijk was om het onderzoek niet alleen te richten op projecten met betrekking tot sport en gezondheid. Doordat ik deze keuze heb gemaakt op basis van mijn kennis ben ik zekerder geworden van mijn acties en over het verloop van het onderzoek. De volgende belangrijke keuze voor de inhoud van het beroepsproduct heeft te maken met de afbakening van projecten. Er werd nog benoemd dat activiteiten als sport, wandelingen of spelletjes ook meegenomen moesten worden in het onderzoek. Nu was het doel om juist meer overzicht te krijgen binnen de omgeving. Wanneer alle activiteiten ook als projecten werden gezien zou dit heel chaotisch worden. De keuze die ik toen heb gemaakt is om activiteiten als werkwijze te zien. Als bijvoorbeeld een project zich richt op eenzame ouderen en hiervoor spelletjes organiseert, dan zijn de spelletjes onderdeel van de werkwijze. Door dit op deze manier te filteren heb ik het overzichtelijk gehouden voor mijzelf, maar ook voor de lezer.

Voor een belangrijke keuze in het proces van het afstuderen, dat ook nauw verband houdt met de inhoud van het beroepsproduct, heb ik ervoor gekozen om de STARR-methode toe te passen.

Situatie

Voor de dataverzameling was het noodzakelijk om de juiste contactgegevens te krijgen van de projectleiders. Deze contactgegevens waren niet actueel of überhaupt in beeld. Hiervoor zocht ik een link met een programmamanager vanuit de Gemeente Den Haag betreft de Regiodeal projecten. Na een telefoongesprek was er een afspraak ingepland waarbij wij samen de contactenlijst die ik zelf had samengesteld zouden doorlopen. Tijdens deze afspraak werd mij verzocht liever geen contact op te nemen met de projectleiders voor het onderzoek.

Taak

Mijn rol als stagiair was onderzoeker, omdat ik bezig was met mijn scriptie. Ik vormde een onderdeel van het actieteam bij beweeglab/trefpunt Bouwlust-Vrederust. Mijn doel was om de juiste contactgegevens van de projectleiders te achterhalen, zodat ik de enquête kon versturen en verder kon met mijn onderzoek. Er werd van mij verwacht dat ik op de website van de gemeente Den Haag de benodigde informatie kon halen terwijl dit niet het geval was. Tevens werd er van mij verwacht dat ik akkoord ging dat er voor mij werd bepaald welke projecten wel en welke projecten niet relevant waren voor het onderzoek.

Actie

Allereerst heb ik geprobeerd om de persoon in kwestie te overtuigen van de essentie van mijn onderzoek. Daarnaast heb ik geprobeerd uit te leggen waarom ik de informatie op internet niet kon gebruiken. Hierbij heb ik gebruik gemaakt van mijn communicatieve vaardigheden die zijn aangeleerd tijdens de opleiding. Vooral conflicthantering.

Toen dit de situatie niet veranderde heb ik contact gezocht met mijn praktijkbegeleider en een ander lid van het actieteam die ook voor de gemeente Den Haag werkt. Zij adviseerden mij om nogmaals het gesprek aan te gaan en weer de essentie van het onderzoek te benadrukken. Er werd aangeboden dat een lid van het actieteam contact zou zoeken, maar hier heb ik geen gebruik van gemaakt. Ik was ervan overtuigd dat ik zelf professioneel genoeg ben om dit soort gesprekken aan te gaan.

Resultaat

De aanpak heeft niet gewerkt. Ik mocht de enquête alleen versturen als deze eerst kon worden ingezien. Daarnaast zou de programmamanager wederom een lijst sturen met relevante projecten voor mijn onderzoek, waardoor ik het idee had dat er niet was geluisterd naar mijn argumenten. De contactgegevens van de projectleiders zouden ook nog worden gestuurd. Echter, de contactgegevens zijn pas 3 weken ná de afgesproken deadline gestuurd.. Tussen deze contactgegevens zat data waarvan ik ondertussen al wist dat die niet meer juist was. Dit kan ervoor hebben gezorgd dat er maar 23 projecten hebben meegedaan aan het onderzoek. Hierdoor kan ik concluderen dat het niet heeft gewerkt. Daarbij komt het feit dat ik de online enquête, met toestemming van mijn praktijkbegeleider en een ander lid van het actieteam, gewoon verstuurd heb om verder te kunnen met het onderzoek.

Reflectie

Ik vond dat ik het naar omstandigheden goed heb gedaan. Ik bleef professioneel in de communicatie en heb vooral geprobeerd om het zelf op te lossen. Helaas heeft dit voor mij niet het gewenste resultaat opgeleverd, omdat er maar weinig response was op de enquête. De essentie van wat ik heb geleerd is dat dit wel de realiteit kan zijn in het werkveld. Er zijn geen ideale situaties om onderzoek te doen. Je hebt te maken met verschillende krachten die invloed uitoefenen of willen uitoefenen op het onderzoek. Hiermee moet je leren om gaan en het onderzoek, voor zover de omgeving dat toe laat, zo goed mogelijk uit te voeren. Dit zijn ook situaties die je kan meenemen in het onderzoek als bijvoorbeeld nieuwe inzichten. Deze lering kan ik toepassen in diverse situaties in het werkveld na mijn studie. Ik kan in het vervolg meer rekening houden met mogelijke obstakels of uitdagingen en hier beter op anticiperen.

Literatuurlijst

Arnstein, S. (1969). A Ladder of Citizen Participation. In: Journal of the American Institute of Planners, jg. 35, nr. 4, p. 216-224

Ansell, C., & Gash, A. (2007). Collaborative Governance in Theory and Practice. Journal of Public Administration Research and Theory, 18(4), 543–571. <https://doi.org/10.1093/jopart/mum032>

Balster, M. (2020a, 30 april). Voortgangsbericht Regiodeal 2020. Den Haag Notubiz. <https://denhaag.notubiz.nl/document/8818179/1/RIS305122%20Voortgangsbericht%20Regiodeal%202020>

Balster, M. (2020b, juni 30). Selectie 2e tranche projecten Regiodeal Den Haag Zuidwest. Den Haag Raadsinformatie. <https://denhaag.raadsinformatie.nl/document/8920352/2/RIS305635%20Selectie%202e%20tranche%20projecten%20Regiodeal%20Den%20Haag%20Zuidwest>

Bauwens, M., & Niaros, V. (2017). Changing societies through urban commons transitions. P2P Foundation. https://pl.boell.org/sites/default/files/changing_societies_through_urban_commons_transitions.pdf

Bergmans, A., Crabbé, A., & Craps, M. (2017, januari). Participatie in Ruimtelijke Ordening. Die Keure. <https://lirias.kuleuven.be/1928157?limo=0>

Blom, R., G. Bosdriesz, J. van der Heijden, J. van Zuylen en K. Schamp (2011). Help een burgerinitiatief! Den Haag: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Bokhorst, M. (2020, 10 juni). Den Haag Zuidwest heeft een lange adem nodig. Wiardi Beckman Stichting. https://www.wbs.nl/publicaties/den-haag-zuidwest-heeft-een-lange-adem-nodig#_edn13

Brink, G. van den e.a. (2007), Prachtwijken?! De mogelijkheden en beperkingen van Nederlandse probleemwijken, Amsterdam: Bert Bakker

Denters, B., J. Bakker, M. Oude Vrielink en M. Boogers (2013). Burgerinitiatieven in Overijssel. Een inventarisatie. Enschede: Universiteit Twente.

Dinjens, M. (2010). Burgerparticipatie in de lokale politiek. Den Haag: Instituut voor Publiek en Politiek.

Dirks, B. (2018, 17 oktober). Den Haag Zuidwest snakt naar aandacht. En een paar miljoen euro. de Volkskrant. <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/den-haag-zuidwest-snakt-naar-aandacht-en-een-paar-miljoen-euro~bf2b4022/>

Eekeren, F. (2020, 17 december). Sport als bron van waardevolle ontmoetingen. Allesoversport.nl. <https://www.allesoversport.nl/thema/meedoen-door-sport-en-bewegen/sport-als-bron-van-waardevolle-ontmoetingen/>

Encyclo. (z.d.). Krachtwijk - definitie - Encyclo. Encyclo.nl. Geraadpleegd op 20 maart 2021, van <https://www.encyclo.nl/begrip/krachtwijk>

Ensie. (2015, 13 april). Project. <https://www.ensie.nl/redactie-ensie/project>

Fortuin, K., & Van der Graaf, P. (2006, februari). De stad verhaalt van de stad - Rotterdamse lokale identiteit en cultuur als hulpbron. Verwey-Jonker Instituut. <https://www.verwey-jonker.nl/doc/vitaliteit/D3472246.pdf>

Gemeente Den Haag. (2019). Startdocument Regiodeal Den Haag Zuid-West. Geraadpleegd van https://denhaag.raadsinformatie.nl/document/7348270/1/RIS301876_bijlage_1_Startdocument_Regiodeal_Den_Haag_Zuid-West

Gemeente Den Haag. (2020, juni). Nieuwsbrief Regiodeal Den Haag Zuidwest. Nieuwsbrief Regiodeal Den Haag Zuidwest. <https://woonservicewijken.nl/wp-content/uploads/2020/08/2020-07-nieuwsbrief-Regiodeal-juli.pdf>

Gemeenteraad. (2007, 14 september). Wijkactieplannen voor de krachtwijken Gemeente Den Haag. Gemeente Den Haag. https://denhaag.raadsinformatie.nl/modules/13/overige_bestuurlijke_stukken/86980

Giltay Veth, D. (2009). Het rendement van zalmgedrag: De projectencarrousel ontleed. Den Haag: Nicis Institute. <https://www.mulierinstituut.nl/publicaties/7118/het-rendement-van-zalmgedrag/>

Graaf, P. van der, Nieborg, S., Oudenampsen, D., & Wentink, M. (2006). Eindevaluatie onze buurt aan zet: een thematisch vergelijking van tien steden. Utrecht: Verwey-Jonker instituut. https://www.verwey-jonker.nl/doc/vitaliteit/D8862336_def.pdf

Helden, W. van, J. Dekker, P. van Dorst en J. Govers-Vreeburg (2009). We gooien het de inspraak in (rapportnummer 2009/180). Den Haag: De Nationale Ombudsman.

Helleman, G., Majoor, S. J. H., Smit, V. J. M., & Walraven, G. (2019). Plekken van hoop en verandering: samenwerkingsverbanden die lokaal verschil maken. Academische uitgeverij Eburon.

Houwelingen, P., Boele, A., & Dekker, P. (2014). Burgermacht op eigen kracht? (1ste editie). Sociaal en Cultureel Planbureau. <https://dspace.library.uu.nl/handle/1874/308344>

Katz, Bruce & Jeremy Nowak (2017) The New Localism; how cities can thrive in the age of populism. Washington: Brookings institution press

Kompagnie, A. (2019, 24 april). Bewoners Den Haag Zuidwest voelen zich vergeten en proberen de wijk te verlaten. Algemeen Dagblad. <https://www.ad.nl/den-haag/bewoners-den-haag-zuidwest-voelen-zich-vergeten-en-proberen-de-wijk-te-verlaten~a43e3eca/>

Kruiter, A. J., De Jonge, J., Van Niel, J., & Hijzen, C. (2008). De Rotonde Van Hamed: Maatwerk voor mensen met meerdere problemen. Nicis Institute. <https://publiekewaarden.nl/de-rotonde-van-hamed/>

Krul, A. (2017, 7 april). Hoe doe je deskresearch? Scribbr. <https://www.scribbr.nl/scriptie-structuur/hoe-doe-je-deskresearch/>

Kullberg, J., Van Noije, L., Van den Berg, E., Mensink, W., & Igalla, M. (2015, november). Betrokken wijken. Sociaal en Cultureel Planbureau. <https://www.platform31.nl/externe-publicaties/betrokken-wijken>

Maas, T., van den Broek, J., & Deuten, J. (2017). Living Labs in Nederland - Van open testfaciliteit tot levend lab. Rathenau Instituut. <https://www.rathenau.nl/nl/vitale-kennisecosystemen/living-labs-nederland>

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. (2019, 12 juli). Regiodeal Den Haag Zuidwest. Kamerstuk | Rijksoverheid.nl. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/regio-deals/documenten/kamerstukken/2019/07/15/regio-deal-den-haag-zuidwest>

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. (z.d.). Factsheet Wijzer in de Wijk - Den Haag Zuidwest | Loketgezondleven.nl. Loketgezondleven. Geraadpleegd op 21 januari 2021, van <https://www.loketgezondleven.nl/documenten/factsheet-wijzer-in-wijk-den-haag-zuidwest>

Müjde, A. en S. Daru (2005). Actieve burgers en vrijwilligersorganisaties. Utrecht: CiviQ

Oude Vrielink, M. J., & Van de Wijdeven, T. M. F. (2011). Ondersteuning in viëren. Zichtlijnen in het faciliteren van burgerinitiatieven in de buurt. *Beleid en Maatschappij*, 38(4), 438-455;

Rob (2004). *Burgers betrokken, betrokken burgers*. Den Haag: Raad voor het openbaar bestuur.

Schliwa, G., & McCormick, K. (2017). *Living Labs: users, citizens and transitions* (1ste editie). Routledge

Stimulansz. (2020, 31 juli). Sociaal domein: Wmo, Participatiewet en Jeugdwet - Stimulansz. <https://www.stimulansz.nl/sociaal-domein-wmo-2015-participatiewet-en-jeugdwet/>

Trommel, W. (2017, 24 juli). Participatiesamenleving vraagt om bescheiden bestuur. *Sociale Vraagstukken*. <https://www.socialevraagstukken.nl/participatiesamenleving-vraagt-om-bescheiden-bestuur/>

Utrecht Business School. (2021, 22 februari). Innovatie is een term die gaat over nieuwe ideeën, over vernieuwing. <https://www.ubsbusiness.nl/kennisbank/innovatie/>

Van Ankeren, M., Tonkens, E. H., & Verhoeven, I. (2010). *Bewonersinitiatieven in de krachtwijken van Amsterdam. Een verkennende studie*. Amsterdam: Hogeschool van Amsterdam / Universiteit van Amsterdam; Van Stokkom, B

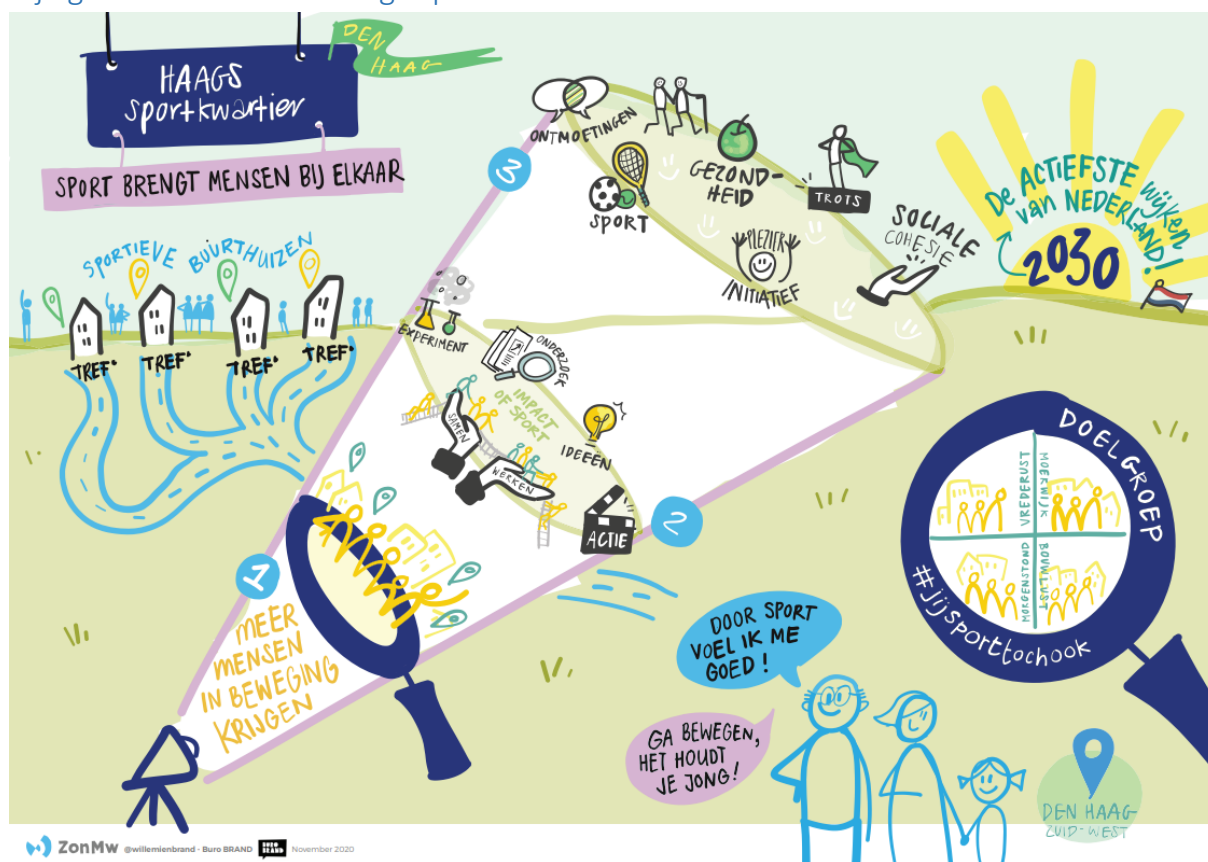
Van Stokkom, B. & Toenders, N. (2010). *De sociale cohesie voorbij*. Amsterdam University Press. https://basvanstokkom.eu/wp-content/uploads/publications/2010_02_BN_socialecohesievoorbij.pdf

Verhoeven, N. (2014). *Wat is onderzoek?* (5de ed.). Boom Lemma.

Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid. (2005). *Vertrouwen in de buurt* (Nr. 72). Amsterdam University Press. <https://www.wrr.nl/publicaties/rapporten/2005/04/19/vertrouwen-in-de-buurt>

Bijlage

Bijlage 1: Droombeeld Haags Sportkwartier

Bijlage 2: Startnotitie Haags Sportkwartier – Living Lab voor Sport, Resilience en Superdiversiteit

Den Haag

Startnotitie Haags Sportkwartier - Living Lab voor Sport, Resilience en Superdiversiteit

De toekomst van grote steden: resilience en superdiversiteit

Tegen 2050 zal ongeveer 70% van de wereldbevolking in steden wonen. Dat heeft positieve effecten zoals de groei van het innovatief vermogen van steden, maar ook negatieve. Met name onderkant van samenleving lijkt moeite te hebben met enorme tempo van ontwikkeling. In steden als Den Haag leidt de groei tot een grotere verscheidenheid van bewoners naar herkomst. Dit is, aldus een recent rapport van de WRR (Jennissen et al, 2018), een blijvend fenomeen en leidt tot nieuwe maatschappelijke uitdagingen, vooral op het gebied van sociale cohesie. In buurten met veel verscheidenheid is het samenleven van inwoners ingewikkelder.

De rol van sport en sportorganisaties is daarmee ook aan verandering onderhevig. Het sportveld is, nog meer dan voorheen, een plaats van ontmoeting die kan bijdragen aan betere onderlinge verhoudingen en aan een veerkrachtige samenleving. Om deze rol invullen te kunnen geven dient de organisatie van de sport toegerust te zijn op het omgaan met de sterk toegenomen verscheidenheid onder de Haagse bevolking. Dat is niet alleen een opgave voor de traditionele sportvereniging, maar vraagt om nieuwe vormen van samenwerking tussen inwoners, overheden, publieke en private organisaties.

Den Haag Zuid-West, een vergeten stadsdeel

Den Haag Zuid-West bestaat uit de vier woonwijken Moerwijk, Morgenstond, Vrederust en Bouwlust en telt ruim 70.000 inwoners. Zuid West kenmerkt zich door haar enorme diversiteit aan inwoners met meer dan 150 nationaliteiten. Daarmee gepaard gaande kampen bewoners in het gebied met een opeenstapeling van issues als veiligheid, schulden, vergrijzing en een slechte fysieke en mentale gezondheid. De sportdeelname in de betreffende wijken is zeer laag, gemiddeld rond de 45%. En samenwerken en samenleven is absoluut niet vanzelfsprekend in dit deel van de stad. Bijvoorbeeld in Moerwijk, een van de moeilijkste wijken van ons land, voelt slechts 36% van de bewoners zich echt thuis (in de wijk Loosduinen is dat 79%). Mede daarom heeft Den Haag met succes aanspraak gemaakt op de RegioDeal, een bijdrage vanuit het Rijk om nieuwe impuls te geven aan dit gebied.

Living Lab Den Haag Zuid-West

Onze overtuiging is dat sport en bewegen juist een zeer krachtig middel kan zijn om mensen met elkaar in verbinding te brengen. We willen in Den Haag Zuid West graag een "living lab" ontwikkelen, waarin nieuwe vormen van sportaanbod en innovatieve organisatiearrangementen ontstaan die leiden tot een hogere sportparticipatie, en uiteindelijk tot meer sociale cohesie en veerkracht. We zien dat (landelijk) nog te weinig kennis bestaat hoe je mensen in achterstandswijken (lage SES) echt in beweging kunt krijgen, terwijl een fysieke en mentale gezondheid juist voor die groep zo belangrijk is. We geloven dat de setting van een living lab (innovatie op basis van onderzoek naar de motivaties en actiegericht experimenten) voorwaarde is voor succes. Vanuit de Sportcampus Zuiderpark, die ideaal gelegen is midden in het gebied, willen we de komende 4 jaar een viertal "beweeglabs" in de omliggende wijken opzetten en willen de Sportcampus zelf ontwikkelen tot het landelijke expertisecentrum als het gaat om sport & lifestyle in dit soort wijken. De aanpak Move Sheffield geldt als showcase.

Ambitie en bijdrage aan het Sportakkoord

De ambitie zoals we die hebben geformuleerd voor het living lab Haags Sportkwartier luidt: "Over 10 jaar behoren Moerwijk, Morgenstond, Vrederust en Bouwlust tot de actiefste wijken van Nederland. Letterlijk en figuurlijk. Er is een cultuur ontstaan van sport en bewegen. Sport en bewegen heeft geleid tot nieuw ondernemerschap, extra onderwijsmogelijkheden, veiligere publieke ruimtes en meer sociale cohesie". We gaan voor een integrale aanpak die

Den Haag

een bijdrage moet leveren aan de eerste vijf ambities uit het Nationaal Sportakkoord. Omdat we met het Haags Sportkwartier willen inzetten op het in beweging krijgen van de doelgroep bewoners uit de lage SES ligt de nadruk duidelijk op de eerste ambitie uit het Sportakkoord, "Inclusief Sporten en Bewegen". Specifiek willen we de volgende thema's onderzoeken:

1. *Sportaanbod & Participatie*: hoe kunnen we het makkelijker, leuker, veiliger en vanzelfsprekender maken om actief te zijn? Inzet: stimuleren van toegankelijke voorzieningen, vitale werkomgevingen en sportieve scholen.
2. *Zorg & Vitaliteit*: hoe kunnen we met o.a. zorgaanbieders preventie stimuleren en toegankelijker maken? Sporten en bewegen als medicijn in het Haags Sportkwartier.
3. *Ondernemerschap & Werk*: hoe kunnen we met inhoudelijke partners innovatie, nieuw ondernemerschap en toekomstgericht onderwijs in Sporten en Bewegen, Gezondheid en Lifestyle stimuleren?
4. *Community & Netwerk*: hoe creëren we meer interactie tussen alle mensen en organisaties die een bijdrage willen leveren aan het Haags Sportkwartier en smeden we één sterk netwerk van sleutelfiguren?

Consortium van logische lokale partners

Het Haagse Living Lab is een samenwerking tussen de gemeente Den Haag, het onderwijs (Haagse Hogeschool en ROC Mondriaan) de wetenschap, het lokale bedrijfsleven (MKB) en bewoners (quadruple helix aanpak). Het nieuwe lectoraat "Impact of Sport" aan de Haagse Hogeschool zal een belangrijke rol vervullen in de verbinding met de onderwijsinstellingen en de validering van de experimenten in het Living Lab. Een belangrijke rol is ook weggelegd voor semipublieke partner zoals de zorginstellingen waaronder het Haga Ziekenhuis en de woningcorporaties Haag Wonen en Staedion.

Hanneke van der Marel
Den Haag, 3 juli 2019

Bijlage 3: Ontwerp Enquête

Geachte heer/mevrouw,

Bedankt voor het deelnemen aan het onderzoek naar de projecten in de regio Den Haag Zuidwest. Deze enquête zal niet meer dan 5 minuten van uw tijd vragen. Na het invullen van de enquête klikt u op de knop "verzenden" om de enquête in te dienen.

Mocht u nog vragen hebben ten aanzien van deze enquête kunt u deze e-mailen naar 14062631@student.hhs.nl met als onderwerp: Enquête projecten regio Den Haag Zuidwest.

1. Wat is de naam van het project?

.....

2. Op welke wijk(en) richt het project zich? (meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Bouwlust
- ☐ Morgenstond
- ☐ Moerwijk
- ☐ Vrederust

3. Onder welk thema valt het project? (meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Cultuur
- ☐ Geldzaken
- ☐ Wonen
- ☐ Sport en gezondheid
- ☐ Armoede
- ☐ Werken en leren
- ☐ Ondernemen
- ☐ Ontmoeten
- ☐ Participatie
- ☐ Duurzaam
- ☐ Veiligheid
- ☐ Sociale cohesie
- ☐ Leefbaarheid
- ☐ Anders, namelijk.....

4. Wat is de doelgroep waar het project zich op richt? (meerder antwoorden mogelijk)

- ☐ Kinderen
- ☐ Jongeren
- ☐ Volwassenen
- ☐ Ouderen (65+)
- ☐ Anders, namelijk.....

5. Kunt u kort het hoofddoel van het project omschrijven?

.....
.....
.....

6. Kunt u kort de werkwijze (methode) beschrijven waarmee het project het hoofddoel dient te bereiken?

.....

.....

.....

7. Hieronder staan vijf stellingen ten aanzien van burgerparticipatie bij het project. Kies de trede die het best overeenkomt met de werkwijze van het project.

- Informeren: De burgers worden geïnformeerd over de beslissingen van het project. De burgers hebben geen inbreng.
- Raadplegen: Het project bepaalt de richting en ziet de burgers als gesprekspartners.
- Adviseren: De burgers adviseren het project ten aanzien van de problemen en mogelijke oplossingen. De ideeën spelen een grote rol in de invulling van het project.
- Coproduceren: De problemen en oplossingen vanuit de burgers komen overeen met het project. Er wordt samen gewerkt aan de oplossingen.
- (mee)beslissen: Het project laat de besluitvorming over de invulling van het project aan de burgers over.

8. Wat is de looptijd van het project (in jaren)?

.....

9. Hoe ziet de afwikkeling van het project eruit?

- De professionals worden teruggetrokken en het project wordt beëindigd.
- Het project wordt overgedragen aan de burgers, zonder professionals.
- Het project wordt overgedragen aan de burgers, met ondersteuning van professionals.
- Het project wordt opgenomen als vast aanbod in een (maatschappelijke) organisatie.
- Anders, namelijk.....

10. Indien u nog overige informatie ten aanzien van het project wil delen is dat hieronder mogelijk.

.....

Bijlage 4: Originele datalijst projecten regio Den Haag Zuidwest

Projectnaam	Projectleider	E-mail
Participatiekeuken en stadstuinieren	[REDACTED]	[REDACTED]
Talenthuis Moerwijk GESTOPT	[REDACTED]	[REDACTED]
Vrederust Versnelt	[REDACTED]	[REDACTED]
Vreedzame Wijken in Den Haag Zuidwest	[REDACTED]	[REDACTED]
Wijkwinkel Bij Betje	[REDACTED]	[REDACTED]
Beweeglabs/Haags Sportkwartier	[REDACTED]	[REDACTED]
	[REDACTED]	[REDACTED]
Lifegoals	[REDACTED]	[REDACTED]
Nieuwe Gezinsketenaanpak	[REDACTED]	[REDACTED]
Talentstart	[REDACTED]	[REDACTED]
	[REDACTED]	[REDACTED]
100 Buurttalenten	[REDACTED]	[REDACTED]
Energieacademie GESTOPT	[REDACTED]	[REDACTED]
Instapeconomie	[REDACTED]	[REDACTED]
Made in Moerwijk	[REDACTED]	[REDACTED]
Ondernemend Bouwlust: Allekanten	[REDACTED]	[REDACTED]
Schuldenzorgenvrij Zuidwest GESTOPT	[REDACTED]	[REDACTED]
SROI Makelaar	[REDACTED]	[REDACTED]
Van afval naar grondstof - groencollect	[REDACTED]	[REDACTED]
Aanpak Moerwijk West	[REDACTED]	[REDACTED]
KIES! Voor de Sociale Supermarkt	[REDACTED]	[REDACTED]
Ontmoetingscentrum Jan Luykenlaan	[REDACTED]	[REDACTED]
Skills in de stad	[REDACTED]	[REDACTED]
Inzicht	[REDACTED]	[REDACTED]
JINC	[REDACTED]	[REDACTED]
Pand Zuidwest	[REDACTED]	[REDACTED]
Samenwerken Twickelstraat	[REDACTED]	[REDACTED]
Lief en Leed Straatjes	[REDACTED]	[REDACTED]
Zuidwest vertelt zijn verhaal	[REDACTED]	[REDACTED]
Vervoersservice Westland NIET GESTART	[REDACTED]	[REDACTED]
Basis op Orde	[REDACTED]	[REDACTED]
Kinderopvang KOPgroep	[REDACTED]	[REDACTED]
Pimp Zuidwest	[REDACTED]	[REDACTED]

Stadslandbouw		
Wijkleerbedrijf		
Bedrijfscontactfunctionaris		
Wijkreporters		
Alle kanten (als geheel)		
Honk 1: De winkel naar werk		
Servicepunt Arbeid (SPA)		
Groene Matties		
Het bewonersbedrijf de Dreef		
Wij-kracht		
Den Haag Blijft Staan (sportief plus)		
Buurtconciërge (groencollect, alle kanten)		
Urban Olympics		
Sociale impact Makelaar		

Bijlage 5: Codeboek Hoofddoel en Werkwijze projecten

Projectnaam	Data vraag 5 enquête (hoofddoel)	Open Coderen	Axiaal Coderen	Selectief
1. Vrederust Versnelt	Sociale cohesie en participatie vergroten onder jongeren en volwassenen	Sociale Cohesie en participatie Vergroten	Sociale Cohesie. Participatie.	Hoofddoel
2. Vreedzame Wijken in Den Haag Zuidwest	Het werken aan democratische oefenplekken voor kinderen en jongeren in de wijk	Democratische oefenplekken creëren.	Fysieke ruimtes.	Hoofddoel
3. Wijkwinkel bij Betje	Er zijn voor de mensen, samenkomen en zoveel mogelijk hulpvragen beantwoorden en evt mensen doorverwijzen naar de juiste partners	Hulpvragen beantwoorden Doorverwijzen naar juiste partners Samenkomen	Doorverwijzen. Hulpvragen.	Hoofddoel
4. Lifegoals	Het in beweging krijgen door middel van sport activiteiten voor deelnemers uit de GGZ	In beweging krijgen	Beweging.	Hoofddoel
5. Nieuwe gezinsketenaanpak	Het doel van de gezinsketenaanpak is effectieve begeleiding en zorg bieden aan kinderen met obesitas in een gezin waar multi-problematiek speelt. Door een brede aanpak van problemen wordt er gewerkt aan een gezond opvoedklimaat zodat ze ook aan leefstijl en gezondheid kunnen werken.	Effectieve begeleiding Gezond opvoedklimaat Leefstijl	Leefstijl.	Hoofddoel
6. Inzicht	Realiseren van extra kleinschalige bedrijfsruimte ten behoeve van de wijk economie	Bedrijfsruimten. Wijk economie	Fysieke Ruimtes	Hoofddoel
7. JINC	JINC wil bijdragen aan het verminderen van schooluitval en daarmee de kansen voor deze jongeren op een succesvolle start op de arbeidsmarkt vergroten. JINC wil leerlingen praktisch voorbereiden op hun studie en beroepskeuze en leren hoe ze zich op de werkvloer moeten gedragen. Hiervoor heeft JINC een eigen leerlijn ontwikkeld. Voor deze aanvraag maakt JINC gebruik van de (nieuwe)	Verminderen schooluitval Arbeidsmarkt Voorbereiden studie en beroepskeuze	Opleiden. Ontwikkeling.	Hoofddoel

	leerlijn digitale vaardigheden in combinatie met Bliksemstages in de ICT/Techniek.			
8. Pand Zuidwest	Reuring op de Leyweg, startende ondernemers helpen	Startende ondernemers helpen	X	Hoofddoel
9. Samenwerken Twickelstraat	900 m2 bedrijfsruimte realiseren	Fysieke ruimte	Fysieke Ruimtes.	Hoofddoel
10. Lief en Leed straatjes	bevorderen sociale cohesie in buurten/straten, op basis van buurtcontacten te bevorderen	Bevorderen sociale cohesie Buurtcontacten bevorderen	Sociale Cohesie.	Hoofddoel
11. Zuidwest vertelt zijn verhaal	Sociale cohesie bevorderen d.m.v. cultuurparticipatie	Sociale cohesie bevorderen Cultuurparticipatie	Sociale Cohesie.	Hoofddoel
12. Basis op Orde	Onderzoek doen naar fenomenen van onrechtmatig wonen	Onderzoek. Wonen	Onderzoeken.	Hoofddoel
13. Calibris Wijkleerbedrijf	Het opleiden van kandidaten vanuit de bijstand naar een MBO niveau 1 opleiding Zorg en Dienstverlening en duurzaam uitplaatsen naar een betaalde baan in de (thuis)zorg.	Opleiden. Uitplaatsen betaalde baan in de thuiszorg.	Opleiden.	Hoofddoel
14. Alle kanten (als geheel)	Met bewoners en alle samenwerkingspartners werken we aan ontwikkeling op het gebied van taal, financiën, gezondheid, netwerk, (vrijwilligers)werk en ondernemerschap.	Ontwikkelen.	Ontwikkeling.	Hoofddoel
15. Honk 1: De winkel naar werk	Zoveel mogelijk mensen uit Zuidwest naar (ander) werk of opleiding helpen	Helpen naar werk Helpen naar opleiding	Doorverwijzen.	Hoofddoel
16. Kids op Deef (wijkkracht)	kinderen zijn de toekomst, kinderen kunnen actief meedoen in de buurt, voor de buurt en met de buurt. Kinderen verbreden hun netwerk en hun levenservaring door deelname aan kinderopparticipatie. It takes a whole village to raise a child. (Afrikaans spreekwoord). Door de ouders en de buurt te betrekken werken we ook actief mee aan de Vreedzame Wijk.	Verbreden netwerk. Levenservaring. Kinderopparticipatie	Netwerk. Levenservaring. Kinderopparticipatie	Hoofddoel
17. Den Haag Blijft Staan (sportief plus)	valpreventie. Preventief ingrijpen om vallen te voorkomen	Preventief ingrijpen om vallen te voorkomen	Valpreventie	Hoofddoel

18. Urban Olympics	Opdracht vanuit de gemeente om jongeren weer aan het bewegen te krijgen en in contact met elkaar te brengen.	In beweging krijgen. In contact brengen	Beweging. Ontmoeten.	Hoofddoel
19. Buurtkamer de Luyk 119 (voormalige Ontmoetingscentrum Jan Luykenlaan)	Vergroten sociale cohesie	Vergroten sociale cohesie.	Sociale Cohesie.	Hoofddoel
20. Aanpak Moerwijk West	Door het verbinden van sociale interventies aan fysieke interventies de neerwaartse spiraal in Moerwijk West doorbreken	Verbinden. Sociale en fysieke interventies. Neerwaartse spiraal	Interventies Verbinden.	Hoofddoel
21. 100 Buurttalenten (moerwijk)	De Moerwijk Coöperatie als bewonersbedrijf goed van de grond krijgen door te starten met pilot waarin we 100 Moerwijkers met uitkering vooruit helpen d.m.v. Piëzo-methodiek, netwerk in de buurt en twee cursussen (die na de pilot uitmonden in integraal buurtprogramma: Moerwijk Got Talent).	Cursussen. Netwerk in de buurt.	Ontwikkeling. Talenten	Hoofddoel
22. Beweeglab/Haags Sportkwartier	Het Haags Sportkwartier behoort in 2030 tot de actiefste wijken van Nederland. Letterlijk en figuurlijk. + (1) Zorgen dat mensen in Zuid-West meer gaan sporten en bewegen, zodat (2) meer waardevolle ontmoetingen ontstaan. Deze doelen zijn niet los van elkaar te zien, waardoor het richting geeft voor de interventies. We zijn niet gericht op het enkel meer laten sporten of bewegen, maar op sport en bewegen waardoor ontmoetingen ontstaan, en we zijn niet gericht op het creëren van ontmoetingen zonder sport en bewegen.	In beweging krijgen. Ontmoeten.	Beweging. Ontmoeten.	Hoofddoel
23. Social Impact Makelaar	Bijdrages (Arbeid, Kennis, Materialen en Geld) leveren t.b.v. de maatschappelijke (RD) projecten in Den Haag ZW	Materialen. Middelen.	Middelen.	Hoofddoel

Projectnaam	Data vraag 6 enquête (werkwijze)	Open Coderen	Axiaal Coderen	Selectief coderen
1. Vrederust Versnelt	laagdrempelig door ondersteuning van professionals	Laagdrempelig. Ondersteuning van professionals	Laagdrempelig. Professionele ondersteuning.	Werkwijze
2. Vreedzame Wijken in Den Haag Zuidwest	implementatie van 2 jaar waarin we gezamenlijk met betrokkenen in de wijk bekijken hoe we het Vreedzame gedachtegoed in organisatie en werkwijze kunnen verankeren. Vervolgens het werken aan democratische oefenplekken zoals een kindervijraad en wijkmediatoren. Ook worden professionals geteind in het gedachtegoed en ontstaan er Vreedzame wijk netwerken	Samen met betrokkenen. Trainen van professionals in het gedachtegoed.	Samenwerking betrokkenen. Trainen van professionals.	Werkwijze
3. Wijkwinkel bij Betje	Door de hulp te bieden die de mensen nodig hebben en zoveel mogelijk diverse activiteiten te organiseren	Diverse activiteiten Hulp bieden aan mensen.	Activiteiten. Hulp bieden.	Werkwijze
4. Lifegoals	Laagdrempelig aanbieden van sportmogelijkheden voor de doelgroep GGZ. Met het sporten kunnen we verschillende doelen koppelen: persoonlijke groei, sociale contacten opdoen, omgang met regels, sport specifieke kennis opdoen.	Laagdrempelig. Sportmogelijkheden. Koppelen van verschillende doelen door middel van sport.	Laagdrempelig. Sportmogelijkheden. Koppelen van verschillende doelen door sport.	Werkwijze
5. Nieuwe gezinsketenaanpak	De gezinsketenaanpak gaat uit van een brede, gezinsgerichte aanpak van overgewicht in afstemming tussen het zorgdomein en het sociaal domein. Hierbij gaat het om signaleren en begeleiden van kinderen met ernstig overgewicht. Het kind en het gezin worden begeleid door een centrale zorgverlener (CZV), dit is een	Gezinsgerichte aanpak. Afstemming zorgdomein en sociaal domein. Signaleren en begeleiden. Zorgverleners. Jeugdverpleegkundige.	Gezinsgerichte aanpak. Afstemming. Signaleren en begeleiden.	Werkwijze

	jeugdverpleegkundige van het Centra voor Jeugd en Gezin (CJG) met extra uren voor inzet op integrale begeleiding van deze kinderen en gezinnen. De centrale zorgverlener werkt samen met het gezin in de aanpak van de (multi)problematiek en het creëren van een gezond opvoedklimaat.			
6. Inzicht	Renovatie en nieuwbouw van bedrijfsruimte	Renovatie en Nieuwbouw	Renovatie. Nieuwbouw.	Werkwijze
7. JINC	Digitale vaardigheden: Na de geslaagde pilot van afgelopen jaar, is de ambitie van JINC om het programma 'Digitale Vaardigheden' toe te voegen aan de leerlijn van JINC en deze in de komende drie jaar op te schalen naar meerdere steden waar JINC is gevestigd. FutureNL levert het lesmateriaal, wat aansluit bij een ander kernvak, de leerlijnen digitale geletterdheid van de SLO en de "21st Century skills". Daarnaast is het lesmateriaal zo ontwikkeld dat het een maximale voorbereidingstijd bedraagt van 15 minuten, en er geen voorkennis nodig is van technologie. JINC brengt de lessen naar kinderen die opgroeien en wijken met veel sociaaleconomische achterstand, en werft experts uit het bedrijfsleven om de lessen als gastdocent op de scholen aan te bieden. De focus van het project Digitale Vaardigheden ligt op Computational Thinking. Computational thinking is iets anders dan denken als een computer of leren programmeren. Het is het logisch benaderen van problemen en deze oplossen met computertechnologie. Spelenderwijze	Lessen. Lesmateriaal. Inzetten experts uit het bedrijfsleven. Digitale vaardigheden. Spelenderwijs.	Leertraject. Experts uit het bedrijfsleven. Spelenderwijs.	Werkwijze

	gaan leerlingen hiermee aan de slag. In de verschillende lessen leren de leerlingen stapsgewijs steeds meer over computertaal, algoritmes en automatisering. Ze worden zich bewuster van de digitale wereld waar ze zelf dagelijks mee te maken hebben. De doelstelling is om gedurende de hele periode in totaal 925 leerlingen de leerlijn digitale vaardigheden aan te bieden.			
8. Pand Zuidwest	Ruimte bieden aan ondernemers (fysiek)	Ruimtes bieden.	Ruimtes bieden.	Werkwijze
9. Samenwerken Twickelstraat	Door ruimte aan te bieden voor werknemers	Ruimtes bieden	Ruimtes bieden.	Werkwijze
10. Lief en Leed Straatjes	Buurtcontacten stimuleren via een 'gangmaker', die ondersteuning krijgt van de organisatie Lief en Leed. Praktisch gaat het om kleine attenties bij lief-en leed-gebeurtenissen, zoals een bosje bloemen bij een geboorte of ziekenhuisopname.	Gangmakers. Buurtcontacten stimuleren. Kleine Attenties bij lief en lied gebeurtenissen.	Gangmakers. Buurtcontacten stimuleren. Kleine attenties.	Werkwijze
11. Zuidwest vertelt zijn verhaal	Nee, dat is heel divers (verschillende deelprojecten)	Deelprojecten.	Deelprojecten	Werkwijze
12. Basis op Orde	Digitaal onderzoek en fysieke controles door haagse pandbrigade.	Digitaal onderzoek. Fysieke controles.	Digitaal onderzoek. Fysieke controles	Werkwijze
13. Calibris Wijkleerbedrijf	De kandidaten lopen tijdens het leertraject stage bij verpleeg- en verzorghuizen die zich verbonden hebben aan dit traject. Daarnaast lopen zij stage op het vlak van informele zorg in de wijk bij diverse wijkbewoners. Er is sprake van wederkerigheid dus de wijkbewoners helpen de kandidaten met bijv. het oefenen van praktijkopdrachten of met de Nederlandse taal.	Leertrajecten. Stages verbonden aan verpleeg- en verzorghuizen. Praktijkopdrachten.	Leertraject. Stage. Praktijkopdrachten.	Werkwijze

14. Alle kanten (als geheel)	Allekanten is een levendige plek in Bouwlust waar je jezelf kan ontwikkelen en waar je altijd van harte welkom bent. Hier ontmoet je andere mensen, werken we samen en leren we van elkaar.	Levendige plek. Iedereen welkom. Samen werken en leren.	Ontmoetingsplek. Samenwerken en leren.	Werkwijze
15. Honk 1: De winkel naar werk	Scouten van talenten, verbinden van werkzoekenden en werkgevers op basis van talenten en vaardigheden	Scouten van talenten. Verbinden werkzoekenden en werkgevers.	Scouten van talenten. Verbinden werkzoekenden en werkgevers.	
16. Kids op Dreef (Wij-Kracht)	kinderen nemen deel, denken mee, voeren mee uit. Uit de Kids op Dreef is de Kidsclub ontstaan, waar kinderen (onder mijn begeleiding) een keer per maand een middag organiseren voor alle buurtkinderen.	Begeleiding. Meedenken. Deelnemen. zelforganisatie	Professionele ondersteuning. Voor en door de bewoners. Participeren.	Werkwijze
17. Den Haag Blijft Staan (sportief plus)	13 weken training en trainingen 1 op 1 aan huis	Trainingen. 1 op 1 begeleiding.	Trainingen. 1 op 1 begeleiding.	Werkwijze
18. Urban Olympics	Sport in de vorm van een dag met clinics en sporten (street sports)	(street)sports in de vorm van een clinic	Sport. Clinics	Werkwijze
19. Buurtkamer de Luyk 119 (voormalige Ontmoetingscentrum Jan Luykenlaan)	Activiteiten voor en door bewoners	Activiteiten voor en door bewoners.	Activiteiten. Voor en door bewoners.	Werkwijze
20. Aanpak Moerwijk West	Bankgesprekken waarin Vestia, MOOI Welzijn en Parnassia in gesprek gaan met bewoners om eventuele hulpvragen op te halen en bewoners te koppelen aan de juiste organisatie/hulpverlener	Bankgesprekken met bewoners. Hulpvragen ophalen. Koppelen aan juiste organisatie/hulpverlener.	Bankgesprekken met bewoners. Hulpvragen ophalen. Verbinden aan juiste organisatie/hulpverlener.	Werkwijze
21. 100 buurttalenten (moerwijk)	Piëzo-methodiek is een methode om de persoonlijke ontwikkeling van mensen in een kwetsbare positie en hun vermogen om te participeren te vergroten. Het geeft mensen de ruimte om zelf te ontdekken wat	Persoonlijke ontwikkeling. Vermogen tot participeren vergroten. Ontdekken talenten.	Persoonlijke ontwikkeling. Participeren. Ontdekken van talenten.	Werkwijze

	hun talenten zijn en hoe ze die willen én kunnen benutten.			
22. Beweeglab/Haags Sportkwartier	Het project HSK is ingericht als Living Lab. Dit houdt in dat we voor, door en met bewoners op zoek gaan naar de manieren om hen in beweging te krijgen. En tevens dat hier op basis van (participerend) onderzoek wordt gekeken naar welke interventies wél en niet werken en dat hier snel op ingespeeld kan worden.	Voor en door bewoners. Participatieonderzoek. Interventies.	Voor en door bewoners. Participatieonderzoek. Interventies.	Werkwijze
23. Social Impact Makelaar	SIM verbindt en zorgt voor meer impact door vraag vanuit de (Regiodeal) projecten en aanbod (SROI en MVO) vanuit bedrijven samen te brengen.	Verbinden bedrijven met RD projecten.	Verbinden bedrijven met RD projecten.	Werkwijze

Bijlage 6: Begeleidende brief dataverzameling

Geachte heer/mevrouw,

Ik ben Tom Arnoldus, 4^e jaar Sportkunde student aan de Haagse Hogeschool. In het kader van mijn afstudeerscriptie doe ik onderzoek naar de projecten binnen het sociale domein in de regio Den Haag Zuidwest. Hiermee tracht ik een overzicht te creëren van de projecten binnen het sociale domein in de regio ten behoeve van de projecten en bewoners. De enquête zal niet meer dan 5 minuten van uw tijd vragen.

Bij voorbaat dient vermeld te worden dat er geen intentie is om te concurreren op basis van de verkregen informatie. In overleg kan na afloop van het onderzoek het document worden opgevraagd.

Mocht u vragen hebben over deze enquête kunt u reageren op deze e-mail of bellen naar 06-39435980.

Indien u geen interesse heeft om mee te werken aan dit onderzoek zou ik u toch willen vragen om deze e-mail te beantwoorden. In deze reactie kunt u ook aangeven wat de achterliggende gedachte is die ten grondslag ligt van de beslissing, zodat ik die informatie ook kan meenemen in het onderzoek.

De link naar de enquête: (plaats de link naar de enquête).

Ik zie uw reactie graag tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Tom Arnoldus

4^e jaar Sportkunde student aan de Haagse Hogeschool

Afstudeerstagiair Gemeente Den Haag

Bijlage 7: Toevoeging projectnamen resultaten deelvraag 5

Deze bijlage hoort bij de figuren 6, 7, 8 en 9 in het hoofdstuk resultaten. In deze lijst is terug te zien welke projecten onder deze overlap vallen bij de desbetreffende doelgroep. Ook staan hier de codes aangegeven, die uit het codeboek komen, betreft het hoofddoel. Dit komt overeen met de legenda's die bij de figuren 6, 7, 8 en 9 horen.

Doelgroep kinderen

1. Vreedzame wijken Den Haag Zuidwest – code hoofddoel: Fysieke Ruimtes.
2. Wijkwinkel bij Betje – code hoofddoel: Hulpvragen. Doorverwijzen
3. Nieuwe Gezinsketenaanpak – code hoofddoel: Leefstijl.
4. Inzicht – code hoofddoel: Fysieke Ruimtes.
5. JINC – code hoofddoel: Ontwikkeling. Opleiden.
6. Kids op Dreef (wij-kracht) – code hoofddoel: Kinderparticipatie. Levenservaring
7. Buurtkamer Luyk 119 – code hoofddoel: Sociale Cohesie.
8. Aanpak Moerwijk West – code hoofddoel: Verbinden.
9. Beweeglab/Haags Sportkwartier – code hoofddoel: Beweging. Ontmoeting.

Doelgroep jongeren

1. Vrederust Versnelt – code hoofddoel: Sociale Cohesie
2. Vreedzame Wijken Den Haag Zuidwest –code hoofddoel: Fysieke Ruimtes
3. Wijkwinkel bij Betje – code hoofddoel: Hulpvragen. Doorverwijzen.
4. Lifegoals – code hoofddoel: Beweging.
5. Inzicht – code hoofddoel: Fysieke ruimtes.
6. Zuidwest vertelt zn verhaal – code hoofddoel: Sociale Cohesie.
7. Calibris Wijkleerbedrijf – code hoofddoel: Sociale Cohesie.
8. Urban Olympics – code hoofddoel: Beweging. Ontmoeting.
9. Buurtkamer Luyk 119 – code hoofddoel: Sociale Cohesie.
10. Aanpak Moerwijk West – code hoofddoel: Verbinden.
11. Beweeglab/Haags Sportkwartier – code hoofddoel: Beweging. Ontmoeten.

Doelgroep volwassenen

1. Vrederust Versnelt – code hoofddoel: Sociale Cohesie
2. Wijkwinkel bij Betje – code hoofddoel: Hulpvragen. Doorverwijzen.
3. Lifegoals – code hoofddoel: Beweging.
4. Nieuwe Gezinsketenaanpak – code hoofddoel: Leefstijl.

5. Inzicht – code hoofddoel: Fysieke ruimtes.
6. Pand Zuidwest – code hoofddoel: Hulpvragen.
7. Samenwerken Twickelstraat – code hoofddoel: Fysieke ruimtes.
8. Zuidwest vertelt zn verhaal – code hoofddoel: Sociale Cohesie.
9. Basis op Orde – code hoofddoel: Onderzoek. Wonen.
10. Calibris Wijkleerbedrijf – code hoofddoel: Sociale Cohesie
11. Alle Kanten (geheel) – code hoofddoel: Ontwikkeling.
12. Honk 1: De winkel naar werk – code hoofddoel: Doorverwijzen.
- 13 Buurtkamer Luyk 119 – code hoofddoel: Sociale Cohesie
14. Aanpak Moerwijk West – code hoofddoel: Verbinden.
15. 100 Buurttalenten (Moerwijk) – code hoofddoel: Ontwikkeling. Talenten.
- 16 Beweeglab/Haags Sportkwartier – code hoofddoel: Beweging. Ontmoeten.

Doelgroep ouderen (65+)

1. Wijkwinkel bij Betje – code hoofddoel: Hulpvragen. Doorverwijzen.
2. Lifegoals – code hoofddoel: Beweging.
3. Lief en Leed Straatjes – code hoofddoel: Sociale Cohesie.
4. Zuidwest vertelt zn verhaal – code hoofddoel: Sociale Cohesie.
5. Calibris Wijkleerbedrijf – code hoofddoel: Valpreventie.
6. Den Haag Blijft Staan – code hoofddoel: Sociale Cohesie.
7. Buurtkamer Luyk 119 – code hoofddoel: Sociale Cohesie.
8. Aanpak Moerwijk West – code hoofddoel: Verbinden.
9. Beweeglab/Haags Sportkwartier – code hoofddoel: Beweging. Ontmoeten.

Bijlage 8: Logboek dataverzameling enquête

Stap	Activiteit	Notities/keuzes
1. Dataverzameling: Projecten regio Den Haag Zuidwest	Via deskresearch zijn er projecten gezocht binnen het sociaal domein: op de websites www.zuidwestopznbest.nl en www.sim.denhaag.nl . Ook heeft er deskresearch plaatsgevonden met rapporten en nieuwsbrieven vanuit de gemeente Den Haag, namelijk Nieuwsbrief Regiodeal Den Haag Zuidwest – December 2020, Voortgangsbericht Regiodeal 2020, Selectie 2 ^e tranche Regiodeal projecten Den Haag Zuidwest. Tot slot heeft er persoonlijke communicatie plaatsgevonden met Maaïke Bouma, Petra Janssen en Annelies van der Knaap.	Er is voor gekozen om projecten te zoeken die ook aangegeven staan als project. Een project heeft een tijdelijke aard. Dit kan nader worden gecontroleerd door de vragen m.b.t. de looptijd en afwikkeling van de projecten in de enquête. Wanneer een project werkt door het uitvoeren van verschillende activiteiten worden de activiteiten niet als projecten gezien. Deze activiteiten zijn een onderdeel van de werkwijze van het project. Deze keuze is gebaseerd op de diverse activiteiten die een project kan draaien, wat ten koste gaat van het overzicht.
2. Dataverzameling: Contactgegevens projecten Den Haag Zuidwest	Het achterhalen van de contactgegevens door middel van deskresearch en persoonlijk communicatie.	De contactgegevens die werden gevonden via de website die eerder de revue hebben gepasseerd bleken veelal onjuiste contactgegevens te zijn. Dit werd bekend door de persoonlijke communicatie met Annelies van der Knaap. De contactgegevens die noodzakelijk waren hebben betrekking tot de projectleiders. Zij hebben immers de kennis om de enquête in te vullen. Er werd een koppeling gemaakt naar het Programmabureau van de Regiodeal waar een programmamanager aan verbonden is. Er is met hem/haar, die om privacy redenen niet bij naam wordt genoemd, contact gezocht.

3. Dataverzameling: Contactgegevens filteren projecten Den Haag Zuidwest	De huidige contactgegevens controleren en filteren op actualiteit.	De huidige contactgegevens dienden gefilterd te worden op actualiteit, omdat deze op dat moment niet juist waren. Op 28 mei 2021 heeft er een teams meeting plaatsgevonden met de programmamanager. Het gesprek met de programmamanager was erg sturend. Zo werd er opgelegd dat er geen contact mocht worden gezocht met de projectleiders van de projecten. Argumenten als het overbelasten van de projectleiders vormden de rode draad tijdens het gesprek. De programmamanager probeerde te bepalen wat wel en niet relevant was voor mijn onderzoek om te vragen in mijn enquête. Zo heb ik een aantal keer proberen te onderbouwen waarom dit nou juist wel van belang was (op basis van het theoretisch kader en de literatuur).
4. Dataverzameling: contactgegevens filteren projecten Den Haag Zuidwest	Overleg met studiebegeleidster Fenna van Marle en Annelies van der Knaap (werkzaam bij gemeente Den Haag, Haags Sportkwartier en link met de regiodeal).	Tijdens het overleg werden oplossingen bedacht. Er werd geadviseerd om nogmaals contact op te nemen met de programmamanager en het belang van het onderzoek te benadrukken. Er werd toestemming gegeven door Annelies van der Knaap om toch de enquête te versturen na het tweede contact met de programmamanager.
5. Dataverzameling: contactgegevens filteren projecten Den Haag Zuidwest.	Tweede contact programmamanager	Tijdens het tweede contact met de programmamanager kwam naar voren dat ik wel contact mocht zoeken. Mits ik de enquête eerst liet inzien. Er werd door de projectmanager verwezen naar projectplannen en de websites. Als onderzoeker werd onderbouwd waarom de projectplannen/websites niet dekkend waren voor mijn onderzoek en dat zij minder/niet betrouwbaar waren.

		De enquête is verstuurd naar de programmamanager om toch de dataverzameling met enig tempo op gang te krijgen. Het is mogelijk dat dit een negatief effect heeft op de dataverzameling, maar een andere optie was (ook gezien de tijd niet mogelijk). Er werd gewacht op een reactie met daarin juiste contactgegevens. Hier was een deadline voor opgesteld.
6. Dataverzameling: contactgegevens filteren projecten Den Haag Zuidwest	Enquête versturen naar de contactpersonen van de projecten.	De afgesproken deadlines voor het versturen van de juiste contactgegevens door de programmamanager werd niet gehaald. Op dit moment is de keuze gemaakt om met de huidige lijst de enquête te versturen. Proefondervindelijk wordt achterhaald of de huidige projectleiders en contactgegevens nog betrokken zijn bij de projecten of niet.
7. Dataverzameling: reminder enquête	Reminder van de enquête versturen, mede door een tegenvallende response.	Nadat de enquête één week openstond hadden slechts 3 projecten de enquête ingevuld. Er is besloten om een reminder te sturen naar de projectleiders.
8. Dataverzameling: reminder en contact programmamanager	Reacties op de enquête verwerken die na de reminder waren binnen gekomen. Contact programmamanager over contactgegevens.	Één week na de afgesproken deadline met de programmamanager werd er een lijst gestuurd projectnamen die gefilterd waren. Hieruit werd opgemaakt dat drie projecten gestopt waren (redenen onbekend). De programmamanager had, ondanks mijn pogingen ter onderbouwing van mijn onderzoek, de projecten gefilterd op basis van welke wel en niet interessant waren voor het onderzoek. Er is voor gekozen dit niet mee te nemen in het onderzoek. Het theoretisch kader en de literatuur bevestigde het nut en de essentie van de projecten binnen het sociale domein.

9. Dataverzameling: Wisselende contactgegevens	Response op de enquête van contactpersonen die niet langer betrokken waren bij de projecten beantwoorden en verder zoeken naar de juiste gegevens.	Er kwamen reacties binnen van contactpersonen die aangaven dat zij niet langer betrokken waren bij de projecten. Er is voor gekozen om weer contact te leggen met de vraag of zij kennis hebben van wie de huidige contactpersonen zijn. Met deze nieuwe informatie zijn de contactgegevens aangepast en is de enquête naar de nieuwe adressen verstuurd. Deze projecten hebben om deze reden de enquête op een andere datum ontvangen.
10. Dataverzameling: Reactie collega programmamanager	Analyseren van de nieuw input vanuit het programmabureau.	Drie weken na het laatste contact met de programmamanager komt er een e-mail binnen met een, volgens diegene, actuele lijst betreft de contactgegevens. Er is voor gekozen om dit naast de huidige contactenlijst te leggen die zelfstandig was opgezet. Hieruit kon ik opmaken dat hier niet veel verschil in zat, maar dat er zelfs nog contacten tussen stonden waarvan ik al had vernomen dat zij niet meer betrokken waren. Tevens was er geen toegang tot telefoonnummers. Deze nieuwe lijst van het programmabureau is niet meegenomen in het onderzoek, omdat het geen toegevoegde waarde bleek te hebben.
11. Dataverzameling: het sluiten van de enquête	De enquête wordt gesloten en er kunnen geen nieuwe reacties meer worden ontvangen.	De enquête is na één week uitstel gesloten. Er was besloten om de dataverzamelingsperiode van de enquête te verlengen, door de onbekende en/of foutieve contactgegevens en de tijd die het heeft gekost om dit enigszins correct te krijgen. Er hebben 23 projecten meegedaan aan het onderzoek.